

Ministerie van Economische Zaken

Defensie

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Jaarverslag BLOW 2007

Gebundelde jaarverslagen van het Rijk, de provincies en de VNG

Aangeboden door de
Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie (LSOW)

Van de Stuurgroep

Voor u ligt het zevende BLOW-jaarverslag (Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie). De deelnemende overheden - vijf ministeries, de twaalf provincies en de VNG - geven hierin een beeld van hun werkzaamheden in 2007 en van de voortgang in de wind-energieontwikkeling in Nederland.

In het vorige jaarverslag duiden we 2006 aan als een ambivalent jaar en spraken de hoop uit op een nieuw perspectief voor windenergie. Dat tekende de situatie aan het begin van 2007. Het MEP-tarief was op nul gezet, de BLOW-doelstelling was (bijna) gehaald en er waren net verkiezingen geweest. De verdere ontwikkeling van windenergie was onzeker.

Desondanks is de realisatie in 2007 doorgegaan. Er kwam 252 MW nieuw windvermogen bij, zodat er in Nederland nu in totaal 1709 MW staat. Sinds 2002 ligt de groei rond de 200 MW per jaar en 2007 stijgt zelfs uit boven die trend. Op 15 juni, de Europese Winddag, werd het behalen van (de doelstelling van) de 1500 MW gevierd. Vermeldenswaard is ook dat op 18 april het eerste Nederlandse offshore 'Windpark Egmond aan Zee' in gebruik gesteld werd.

Nu, eind 2007, is het nieuwe perspectief waarom we vroegen aanwezig. Het nieuwe kabinet heeft 'klimaat en energie' een belangrijke plaats in het regeerakkoord gegeven met doelstellingen van 20% duurzame energie en 30% CO₂-reductie in 2020. Dit heeft uitwerking gekregen in het kabinetsproject 'Schoon & Zuinig', dat zich richt op 2000 MW extra en een plan van aanpak om dit ruimtelijk goed in te passen. In het bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten ('Klimaatinitiatief gemeenten en Rijk 2007-2011') is deze doelstelling expliciet overgenomen. Bovendien zal zo spoedig mogelijk in 2008 de Stimuleringsregeling Duurzame Energie (SDE) als opvolger van de MEP van start gaan. Hiermee lijken de voorwaarden voor een verdere groei van windenergie gunstig.

Het project 'Schoon & Zuinig' brengt een nieuwe bestuurlijke dynamiek met zich mee voor wind op land. EZ en VROM werken samen aan het plan voor een Landelijke Uitwerking Windenergie (LUW), langs vier lijnen: projecten 'in de pijplijn' zo snel mogelijk realiseren om tot de verdubbeling van het windvermogen in 2011 te komen, knelpunten rond die projecten wegnemen, een windenergiebeleid voor de langere termijn vorm geven, gericht op concentratie- en lege gebieden (zgn. vides), en – last but not least - versterking van het maatschappelijke draagvlak voor windenergie. Een breed samengestelde stuurgroep en een interdepartementale projectgroep zijn bezig met een plan van aanpak en met verkenningen. Dit moet leiden tot bestuurlijke afspraken in het voorjaar 2008 en tot gerichte uitvoering.

De LSOW is in mei en juli bijeen geweest om de ontwikkelingen te bespreken en waar mogelijk te sturen en te versnellen. De LSOW wacht met grote belangstelling de uitkomsten van de LUW af.

Windenergie in Nederland heeft weer perspectief. Niet eerder was de Ausgangssituatie voor een verdere groei van windenergie zo gunstig. Natuurlijk zijn daarmee niet meteen alle knelpunten opgelost, zoals radarverstoring, geluidhinder bij stabiele atmosfeer en ruimte voor net-inpassing. Maar de huidige politieke inbedding maakt een evenwichtige afweging van het maatschappelijke belang van windenergie versus andere belangen mogelijk, wat kan leiden tot een goede oplossing van de knelpunten. Het gaat er nu om de kansen te benutten, de krachten te bundelen en die verdubbeling van windenergie op land ook daadwerkelijk te realiseren.

Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie (LSOW)
Den Haag, januari 2008

Inhoudsopgave

Van de Stuurgroep.....	3
Inhoudsopgave	4
1. Samenvatting.....	5
2. Verslag van het Rijk.....	9
2.1 Ministerie van VROM.....	10
2.2 Ministerie van Economische Zaken	12
2.3 Ministerie van LNV	15
2.4 Ministerie van Defensie	17
2.5 Ministerie van V&W.....	17
3. Provincie Groningen	18
4. Provincie Fryslân.....	23
5. Provincie Drenthe.....	25
6. Provincie Overijssel	29
7. Provincie Gelderland.....	32
8. Provincie Flevoland.....	36
9. Provincie Utrecht.....	39
10. Provincie Noord-Holland	41
11. Provincie Zuid-Holland.....	45
12. Provincie Zeeland.....	50
13. Provincie Noord-Brabant	54
14. Provincie Limburg.....	58
15. Verslag Vereniging van Nederlandse Gemeenten	62

1. Samenvatting

Algemene ontwikkelingen

In 2007 is het BLOW-doel van 1500 MW reeds gehaald, drie jaar eerder dan verwacht! De provincies rapporteren dat er in totaal nu 1709 MW is gerealiseerd aan windenergie. Dit betekent een record toename van 252 MW aan gerealiseerd vermogen op land. Zeeland had dit jaar de grootste groei: 105 MW. Na Flevoland, Noord-Holland en Zuid-Holland hebben nu ook Zeeland en Groningen (op een haar na) voldaan aan hun BLOW-taakstelling voor 2010. De andere provincies hebben echter nog een flinke weg te gaan. Het ziet er naar uit dat in 2008 Groningen de kar moet gaan trekken, want de andere provincies hebben slechts een bescheiden pijplijn aan volledig vergunde projecten.

Op 15 juni tijdens de eerste Europese Dag van de Wind, is het behalen van de 1500^e MW gevierd met een bijeenkomst in de Ridderzaal in aanwezigheid van de Ministers van EZ, VROM en LNV. Het motto van de dag was: “De aanhouder wind”! De ministers hebben op 15 juni ook het advies van de Rijksadviseur voor het Landschap, ir. Dirk Sijmons, in ontvangst genomen.

Aan de hand van dit advies werkt het nieuwe kabinet Balkenende IV verder aan de doorontwikkeling van windenergie. VROM en EZ zijn ver gevorderd met het opstellen van een nationaal plan van aanpak windenergie in nauwe samenwerking met provincies en andere partners. Hierin wordt aangegeven welke maatregelen noodzakelijk zijn om de productiecapaciteit van windmolens op land te verdubbelen. Het zal moeten verlopen langs vier lijnen:

- uitvoering blijven geven aan “pijplijn projecten” om een verdubbeling van windenergie in 2011 mogelijk te maken;
- knelpunten wegnemen die realisatie van projecten blokkeren;
- een nieuw lange termijn windenergiebeleid ontwikkelen, onder meer door te komen tot concentratiegebieden en “vides”;
- maatregelen die het draagvlak voor windenergie moeten vergroten.

In het kader van “Schoon en Zuinig” worden deze lijnen uitgewerkt binnen het project “Landelijke Uitwerking Ruimte voor Windenergie” (LUW). Inmiddels hebben er twee Ronde Tafel conferenties plaatsgevonden met met (vertegenwoordigers van) rijksoverheden, provincies, gemeenten, natuur- en milieuorganisaties en brancheorganisaties. Van belang is te benadrukken dat de eerste lijn (het uitvoering blijven geven aan projecten die reeds in de “pijplijn” zitten) hoge prioriteit blijft krijgen van alle partijen binnen LUW.

In het verslagjaar 2006 werd melding gemaakt van de abrupte stopzetting van de MEP. Inmiddels zijn er vorderingen gemaakt in de richting van een nieuwe subsidieregeling voor (onder meer) windenergie. De AMvB voor de subsidieregeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE) is vastgesteld. De subsidieregeling zal zo vroeg mogelijk in 2008 in werking treden. Dit moet het financieel stabiele kader bieden dat het weer aantrekkelijk maakt om in windenergie te blijven investeren. De SDE is een belangrijk instrument binnen het werkprogramma ‘Schoon en Zuinig, nieuwe energie voor het klimaat’, waarin het kabinet uiteenzet hoe Nederland 20 procent hernieuwbare energie in 2020 kan halen.

Communicatie

Goede communicatie rond het realiseren van windenergieprojecten blijft van groot belang. Draagvlakverwerving is daarom ook één van de pijlers van LUW. In 2007 is de website

www.windenergie.nl online gegaan om communicatie op basis van *feiten* in plaats van *facties* door alle partijen te bevorderen.

Geluid

In het kader van het Plan van Aanpak Landelijke Uitwerking Windenergie is een project begonnen waarin met een nieuwe benadering wordt gepoogd de onduidelijkheden rond de geluidsproductie van hoge windturbines op te helderen. Hiermee is in het verslagjaar via drie gesprekken met deskundigen duidelijke voortgang geboekt.

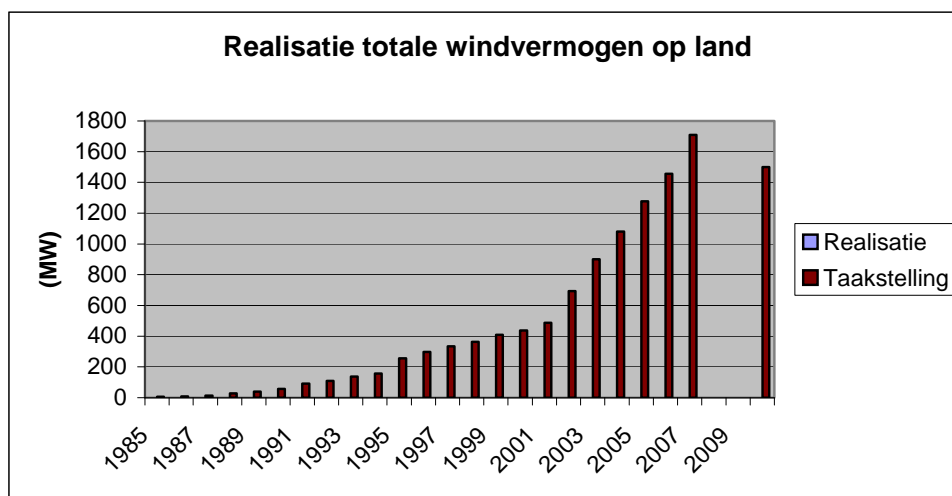
Radar

De aanwezigheid van radarinstallaties blijft voor een groot knelpunt zorgen bij het realiseren van projecten. In potentie worden hierdoor honderden MW's aan vermogen geblokkeerd. In het vorige verslag is aangegeven dat vervolgonderzoek zich zou moeten richten op het uitwerken van aanpassingen aan turbinemasten en het onderzoeken van de haalbaarheid van software aanpassingen. In het kader van LUW is EZ voornemens om TNO opdracht te verlenen om in kaart te brengen op welke wijze het mogelijk is windturbineparken te realiseren op nu geblokkeerde locaties. Zowel de radarfuncties als de vigerende norm gebaseerd op reductie van maximale detectieafstand worden daartoe onderzocht.

Ontwikkeling in windvermogen sedert 1985

Grafiek 1 Realisatie totale windvermogen op land

Bronnen: CBS (1985-1997), EnergieNed (1998-1999), provincies (2000-2007)

Toelichting op de onderstaande tabel

Uit de tabel valt af te leiden dat er voldoende planologische ruimte lijkt te zijn voor nog te realiseren plannen. Er sneuvelen echter, zoals steeds weer blijkt, tot aan de vergunningverlening de nodige locaties.

Onderstaande tabel is de optelling van de tabellen die per provincie inzicht geven in de stand van zaken op bij die provincie bekende initiatieven en/of door hen mogelijk geachte locaties. Een en ander is opgesteld volgens hetzelfde stramien van het jaarverslag van 2006. Gedurende de voortgang van een project wordt de omvang steeds exacter bekend. Dat betekent dat men voor die locatie geen minimum of maximum meer noemt, maar het exacte aantal MW's. **N.B.:** omdat de voetnoten 1 t/m 4 bij alle tabellen in dit jaarverslag dezelfde zijn, zijn deze alleen onder de hierna volgende tabel opgenomen. Bij de provinciale tabellen zullen wij hier steeds naar verwijzen.

Totalen per provincie per fase

De getallen zijn op 1 cijfer achter de komma afgerond.

Provincie	Per datum	Project is concreet ¹⁾ en past in provinciaal resp. gemeentelijk beleid ²⁾		Projecten in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn	Proj./Init. in bouw- en/of milieu vergunningsprocedure	Proj. / Init. waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾	Gerealiseerd vermogen in MW	Taakstelling 2010 in MW
		Provincie	Gemeente					
Groningen	31-12-'06	387	382	87	36	264	136	165
	31-12-'07	544	280	244	36	264	162	
Fryslân	31-12-'06	24,2	24,2	0	9	15,2	127	200
	31-12-'07	18,9	34,8	15,9	0	18,9	134	
Drenthe	31-12-'06	15	15	0	15	0	1	15
	31-12-'07	15	15	0	15	0	1	
Overijssel	31-12-'06	66	66	52	14	0	6	30
	31-12-'07	66	66	52	14	0	6	
Gelderland	31-12-'06	208 - 285	174 - 234	138 - 204	34	40	12	60
	31-12-'07	210 - 282	176 - 193	122 - 174	52	36	12	
Flevoland	31-12-'06	340 - 567	340 - 567	pm	340 - 535	32	587	220
	31-12-'07	340 - 578	340 - 578	pm	340 - 571	7	616	
Utrecht	31-12-'06	71 - 79	27 - 33	52 - 74	19,5 - 22,5	6	0	50
	31-12-'07	72	21	35	31	0	6	
N-Holland	31-12-'06	238,5	158,5	34	34,5	42	228	205
	31-12-'07	213 - 228	133 - 148	179	41,5	7,5	277	
Z-Holland	31-12-'06	628	272	369	22	30	210	205
	31-12-'07	628	272	273,5	22,2	3	244,9	
Zeeland	31-12-'06	308,8	139,6	141	62,2	105,6	101	205
	31-12-'07	237,1	43,9	186	41,2	9,9	206	
N-Brabant	31-12-'06	145,5	136,5	133	11,7	2	38	115
	31-12-'07	185,2	146,7	136,5	20,7	22	38	
Limburg	31-12-'06	61,5 - 82	24 - 26	57 - 78	10	0	5,8	30
	31-12-'07	87,5 - 127	44 - 65	77,5 - 126	10	0	5,8	
Totaal afgerond	31-12-'06	2493,5 - 2826	1758,8 - 2053,8	1063 - 1172	607,9 - 805,5	548,8	1456,8	1500
	31-12-'07	2616,7 - 2981,2	1572,4 - 1863,4	1321,4 - 1421,9	623,6 - 854,6	374,3	1708,7	

- 1) Een project is **concreet**, wanneer de gebiedsgrenzen daarvoor zijn bepaald (door provincie, gemeente of initiatiefnemer) én de locatie expliciet is opgenomen in een officieel raads- of statendocument (een collegevoorstel, een beleidsnota, een initiatiefvoorstel of motie, e.d.).
- 2) Een project **past in het provinciaal beleid**, wanneer er een daartoe strekkend besluit is van provinciale staten óf wanneer het project niet evident in strijd is met het provinciaal beleid (b.v. gelegen in een toegestaan gebied, zónder dat het provinciaal beleid zich expliciet over het betreffende project uitspreekt). Een project **past in het gemeentelijk beleid**, wanneer er een daartoe strekkend besluit is van de gemeenteraad.
- 3) Een project is in de **initiatiefase** wanneer er één of meer concreet benoembare marktpartijen mee verbonden zijn en er nog geen bouw- en/of milieuvergunningprocedure(s) in gang zijn gezet of doorlopen. Het gaat hier overigens, evenals in de volgende kolommen, alleen om concrete projecten (zie noot 1), passend in tenminste het provinciaal óf gemeentelijk beleid.
- 4) Ongeacht eventuele bezwaar- of beroepsprocedures.

2. Verslag van het rijk

In dit hoofdstuk treft u achtereenvolgens de verslagen van de ministeries van VROM, EZ, LNV, Defensie en V&W.

Rijksoverheid algemeen

Een voor windenergie zeer belangrijke ontwikkeling is de formulering geweest van het beleid van het nieuwe kabinet Balkenende-4. Uit het coalitieakkoord van april blijkt dat het nieuwe kabinet zal inzetten op de doelen voor klimaat en energie die begin 2007 door de Europese Commissie zijn voorgesteld en die op hoofdlijn zijn aanvaard door de Regeringsleiders van de lidstaten in maart 2007. Daarbij wil het kabinet de onderhandeling over klimaatdoelen ingaan met een inzet op 30% reductie ten opzichte van het niveau 1990, maar zal het tenminste de 20% reductie waarmaken die de EU heeft gekozen. In 2020 moet het doel van 20% duurzame energie zijn bereikt, mede door besparing op energiegebruik.

Deze inzet is verder uitgewerkt in het Werkprogramma Schoon en Zuinig, dat op Prinsjesdag in september 2007 is aangeboden aan de Tweede Kamer. Voor windenergie wordt hierin vastgelegd dat in 2011 2000 MW extra aan windenergetisch opwekkingsvermogen op landgebieden zal moeten zijn gecommiteerd. Voor de zee betreft dit 450 MW. Voor de nieuwe SDE-subsidie heeft het kabinet middelen in de begroting opgenomen die de realisering van deze doelstellingen mogelijk maken. Het Werkprogramma Schoon en Zuinig is op 29 oktober in de Tweede Kamer besproken en aanvaard.

Tijdens eerste Europese Dag van de Wind op 15 juni 2007 is in de Ridderzaal en in aanwezigheid van de ministers van Economische Zaken, van Ruimte en Milieu en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het behalen van de doelstellingen van het BLOW-convenant gevierd. Het motto van die dag was: “de aanhouder wind”! Drie jaar eerder dan verwacht en gehoopt staat er reeds 1500 MW. De afgelopen vijf jaar groeide het windvermogen op land met ongeveer 200 MW per jaar. Dat is ook dit jaar weer gehaald en we zitten dan ook al boven de doelstelling van 1500 MW. Op basis van reeds afgegeven beschikkingen voor de MEP is de verwachting dat het totale vermogen van windenergie op land in 2008 zal doorgroeien tot ongeveer 2000 MW.

De ministers hebben op 15 juni ook het advies van de Rijksadviseur voor het Landschap in ontvangst genomen. Met dit advies in de hand zal het kabinet verder werken aan de doorontwikkeling van windenergie. VROM en EZ zullen een nationaal plan van aanpak windenergie opstellen. Hierin wordt aan gegeven welke maatregelen noodzakelijk zijn om de productiecapaciteit van windmolens op land turbines te verdubbelen.

Inmiddels wordt door de ministeries van VROM en EZ in samenwerking met de ministeries van Defensie, LNV en VenW gewerkt aan een nationaal plan van aanpak windenergie. Dit plan van aanpak heeft in eerste instantie betrekking op de periode tot en met het voorjaar van 2008. Voor de totstandkoming zijn inmiddels twee rondetafelconferenties georganiseerd met (vertegenwoordigers van) rijksoverheden, provincies, gemeenten, natuur- en milieuorganisaties en brancheorganisaties. In het nationaal plan van aanpak voor windenergie, wordt de probleemstelling uitgewerkt en voorzien van concrete acties. Het rijk kan dit niet alleen. Betrokkenheid van alle partijen is hierbij een conditio-sine-qua-non.

Voor de uitwerking van de probleemstelling in het nationaal plan van aanpak windenergie zijn 4 sporen van belang:

1. invulling geven aan het doel om tijdens de huidige kabinetsperiode het windenergievermogen op land (meer dan) te verdubbelen (gecommitteerd en gerealiseerd);
2. knelpunten voor het plaatsen van windmolens wegnemen;
3. het windenergiebeleid voor de langere termijn vormgeven, in relatie tot het landschap en de mogelijkheid om concentratiegebieden en vides te onderscheiden;
4. de betrokkenheid voor windenergie vergroten.

De aanpak levert gezamenlijk inzicht in realiseerbaarheid van projecten inclusief knelpunten, oplossingsrichtingen voor knelpunten en randvoorwaarden en visies voor plaatsing van windmolens. Op basis hiervan zullen (bestuurlijke) afspraken gemaakt gaan worden over te realiseren projecten en te leveren bijdragen hieraan.

Zoals in het vorige jaarverslag al aangekondigd is het bestuurlijk overleg dat gepland stond voor eind 2007 beïnvloed door de inhoud van Regeerakkoord, en met name van de daarin opgenomen ambitie over duurzame energie in het algemeen en over windenergie in het bijzonder. De uitkomsten van het nationaal plan van aanpak windenergie worden afgewacht.

2.1 Ministerie van VROM

2.1.1. Organisatorische invulling BLOW

In de Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie werd het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) in dit verslagjaar vertegenwoordigd door drs. F. (Frans) Vlieg (lid) en drs. E. (Eugène) Witjes (plv. lid). Voor ondersteuning van het stuurgroep lid en voor inbreng namens VROM in de overige overlegorganen van de BLOW zorgde de heer A. (Ad.) Littel, coördinator windenergiebeleid bij VROM.

2.1.2 Algemene beleidsontwikkelingen

Nieuwe Wet ruimtelijke ordening

In het begin van het verslagjaar besloot de Minister van VROM om de (nieuwe) Wet ruimtelijke ordening (Wro) niet voor 1 juli 2008 in werking te laten treden. De behandeling van de Invoeringswet door de Tweede Kamer had door de verkiezingen en de kabinetswisseling vertraging opgelopen. Eind 2007 was de Invoeringswet door beide Kamers goedgekeurd, zodat de planning haalbaar lijkt. Provincies bezinnen zich volop op de vormgeving van hun beleid (ook voor windenergie) onder de nieuwe situatie waarin het streekplan (provinciale structuurvisie) geen toetsingskader meer zal vormen voor bestemmingsplannen.

Coalitieakkoord en Werkprogramma Schoon en Zuinig

Uit het Coalitieakkoord Balkenende IV is het Werkprogramma Schoon en Zuinig voortgekomen. Schoon en Zuinig is op 29 oktober in de Tweede Kamer besproken en aanvaard. Binnen dit Werkprogramma wordt onder meer invulling gegeven aan de nieuwe ambitieuze doelstelling van dit kabinet om windenergie in Nederland te verdubbelen binnen deze regeerperiode. Voor meer hierover zie onder "Rijksoverheid algemeen."

2.1.3 Voortgang op BLOW-artikelen

Nota Ruimte (BLOW-artikel 2.1.1)

Het in deze nota aangekondigde onderzoek naar landschappelijke mogelijkheden voor windturbines nabij de Afsluitdijk en Houtribdijk heeft (zoals in vorig jaarverslag is vermeld) geleid tot een aangepaste beleidsformulering over de Afsluitdijk in het aangepaste deel 3 van de Derde Nota Waddenzee en tot het voornemen een vergelijkbare uitspraak over de Houtribdijk

op te nemen in de ontwerp-PKB (= deel 1) van het Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening. De PKB Derde Nota Waddenzee is in 2007 parlementair behandeld en door het kabinet vastgesteld. Het Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening moet nog worden gepubliceerd.

Interdepartementaal afstemmingsoverleg (BLOW-artikel 2.1.2 en 2.2.1)

Het overleg met de departementen van Verkeer en Waterstaat en van Defensie over de beperking van de plaatsingsmogelijkheden voor windturbines als gevolg van de functioneringseisen van radarinstallaties ten behoeve van de luchtvaart en als gevolg van obstakelbeperkingsvlakken rond vliegvelden is hervat in verband met de nieuwe winddoelstelling van het kabinet en het Plan van Aanpak voor de Landelijke Uitwerking Windenergie dat vanaf de zomer 2007 volop door EZ en VROM ter hand is genomen.

Aandacht voor knelpunten bij plaatsing vanwege geluidhinder en veiligheid (BLOW-art. 2.2.2)

In het kader van het Plan van Aanpak Landelijke Uitwerking Windenergie is een project begonnen waarin met een nieuwe benadering wordt gepoogd de onduidelijkheden rond de geluidsproductie van hoge windturbines op te helderen. Hiermee is in het verslagjaar via 3 gesprekken met deskundigen grote voortgang geboekt.

Planschadeproblematiek (BLOW-art. 2.2.3)

Er heeft zich geen nieuwe ontwikkeling voorgedaan ten opzichte van 2005.

2.1.4 Landelijke knelpunten

Windturbines op geluidsgezoneerde bedrijfsterreinen

In het verslagjaar is de wijziging van de Wet geluidhinder (Modernisering instrumentarium geluidsbeleid, eerste fase) in werking getreden. Op grond van deze gewijzigde wet zijn windturbines vrijgesteld van een toetsing aan de geluidcontour rond een bedrijfsterrein. De Wet milieubeheer blijft op zulke windturbines wel van toepassing.

Luchtvaart: bakens en obstakelvlakken

Zie verslagen van de departementen van Verkeer en Waterstaat en van Defensie.

2.1.5 Actualiteit en vooruitblik

Het bereiken van de BLOW-doelstelling van 1500 MW is op 15 juni 2007 gevierd met vele partijen, waaronder de BLOW-partijen. Formeel gesproken is de BLOW als bestuurlijke afspraak hiermee niet beëindigd.

De Landelijke Uitwerking Windenergie zal in 2008 zicht moeten bieden op de nieuwe winddoelstelling van 4000 MW gebouwd + vergund in 2011. Bij de hierover in het voorjaar van 2008 te maken bestuurlijke afspraken met IPO en VNG kan tevens worden vastgelegd hoe de partijen de BLOW-afspraken van 2001 afsluiten of aanpassen.

2.2 Ministerie van Economische Zaken

2.2.1 Organisatorisch

In 2007 werd het ministerie van Economische Zaken (EZ) binnen de LSOW vertegenwoordigd door de plaatsvervangend directeur Energie en Duurzaamheid, de heer E. (Eric) C.R.H. Eijkelberg. De heer B. (Bert) A. Wilbrink verzorgde de ondersteuning en participeerde daarnaast in de kerngroep en het coördinatorenoverleg BLOW.

2.2.2 Algemene beleidsontwikkelingen

Stimulering duurzame energieproductie' (SDE)

De ministerraad heeft 13 juli 2007 op voorstel van de minister van Economische Zaken ingestemd met het 'Ontwerpbesluit Stimulering duurzame energieproductie' (SDE). Het gaat om projecten op het gebied van hernieuwbare elektriciteit, hernieuwbaar gas en warmte/krachtkoppeling (wkk). De SDE is de opvolger van de MEP die op 18 augustus 2006 op 0 is gezet. SenterNovem wordt de uitvoerder van de regeling.

Binnen de SDE is een aantal subsidiecategorieën bepaald, de zogenaamde productiecategorieën. De productiecategorieën wind op land, warmtekrachtkoppelingen (WKK), zon pv en biomassa gaan in 2008 open. De categorieën wind op zee en grootschalige biomassa zullen later volgen. Het subsidiebedrag is jaarlijks variabel en gekoppeld aan de relevante energieprijzen op de markt. Daarnaast kunnen indien nodig ook andere correcties worden vastgesteld. De subsidieregeling zal zo vroeg mogelijk in 2008 in werking treden. De SDE is een belangrijk instrument binnen het werkprogramma 'Schoon en Zuinig, nieuwe energie voor het klimaat', waarin het kabinet uiteenzet hoe Nederland 20 procent hernieuwbare energie in 2020 kan halen.

In de periode 2007-2011 wordt 326 miljoen euro extra beschikbaar gesteld voor de SDE. Middels de brief aan de Tweede kamer van 5 november 2007 heeft de minister van Economische Zaken aangegeven, dat ook de vrijval uit de MEP aan de reeds beschikbare middelen voor de SDE zal worden toegevoegd. Er is bewust gekozen voor de periode tot en met 2012 voor het afgeven van nieuwe beschikkingen; één jaar langer dan deze kabinetsperiode. In combinatie met een gelijkmatige inzet van de kasmiddelen is het dan mogelijk om enerzijds een stabiel investeringsklimaat voor duurzame energie te creëren en tegelijkertijd een volgend Kabinet de ruimte te geven voor een zorgvuldige besluitvorming over en invulling van de vervolgstappen richting doelstellingen 2020. Bij de herijking van Schoon en Zuinig in 2010 zal worden bezien in hoeverre het programma op koers ligt. Dan wordt ook bepaald in welke mate aanvullende maatregelen en / of middelen noodzakelijk en mogelijk zijn.

De minister van Economische Zaken heeft de Algemene Maatregel van Bestuur voor de Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie op 30 oktober 2007 aan de Tweede Kamer gestuurd. Op dezelfde datum is deze gepubliceerd in het Staatsblad nummer 410.

Op 13 november hebben ECN en KEMA een conceptadvies uitgebracht over de basisbedragen voor de SDE-regeling en marktpartijen en anderen uitgenodigd hierop te reageren. Marktpartijen hebben in ruime mate gehoor gegeven aan het verzoek van ECN/KEMA om een reactie te geven op het conceptadvies voor de basisbedragen. Naar aanleiding van de reacties hebben ECN/KEMA in overleg met EZ besloten het eindadvies voor de SDE-basisbedragen pas af te ronden zodra alle uitwerkingsaspecten van de SDE bekend zijn. In het eindadvies zullen alle aspecten van de SDE-regeling worden meegenomen, inclusief correc-

tiebedragen. De komende tijd zal door ECN en KEMA worden benut om verdere gesprekken te voeren met marktpartijen.

Bureau Energieprojecten

Bureau Energieprojecten coördineert de vergunningverlening van grote energieprojecten, waaronder windenergie in de Noordoostpolder. Het doel is om de doorlooptijd van deze vergunningtrajecten aanzienlijk te bekorten. Door Bureau Energieprojecten georganiseerde bijeenkomsten, een vergunningenwerkgroep met alle bevoegde gezagen en daarnaast overleg tussen initiatiefnemers en gemeente Noordoostpolder, verlopen constructief. Het opstellen van het MER en de pilots vergunningaanvragen blijkt inhoudelijk en organisatorisch lastig voor de initiatiefnemers en verloopt daardoor moeizaam. De nieuw door de Koepel aangetrokken coördinator zal het aanvragen van de vergunningen, de ruimtelijke besluitvorming en de finalisering van het MER vanuit de Koepel coördineren. Vanwege de aanvullende natuurtoets is er een nieuwe planning opgesteld. Deze leidt in het gunstige geval tot aanvragen van vergunningen in het najaar van 2008. Er wordt een Stuurgroep Overheden Windkoepel Noordoostpolder ingesteld waarin participeren de ministeries van VROM en EZ en mogelijk LNV, de provincie Flevoland en gemeente Noordoostpolder en de Windkoepel Noordoostpolder, waarin alle zaken met betrekking tot de planontwikkeling en realisatie van het project bespreekbaar zijn. Eind januari is de eerste vergadering van de stuurgroep.

Opening van het eerste Nederlandse windmolenpark op zee

De minister van Economische Zaken was samen met Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Willem Alexander, NUON-baas Ludo van Halderen en Shell-topman Jeroen van der Veer eregast bij de openingsbijeenkomst van het eerste Nederlandse windmolenpark voor de kust bij Egmond aan Zee op woensdag 18 april 2007. Het ministerie van Economische Zaken is initiatiefnemer van het windpark. Shell en NUON zijn eigenaar.

Het windpark bij Egmond is sinds begin 2007 in bedrijf. Het is 30 vierkante kilometer groot en ligt 10 tot 18 kilometer uit de kust. Er staan 36 molens die elektriciteit leveren voor 100.000 huishoudens. Bij helder weer zijn de molens goed te zien. Dit windpark fungeert als demonstratieproject. De kennis en ervaring –ook op het gebied van samenwerking tussen de overheid en het bedrijfsleven– die wordt opgedaan, wordt gebruikt bij de toekomstige ontwikkelingen van windenergie als duurzame energiebron. Dat is belangrijk omdat wel duidelijk is dat zonder windenergie de doelstellingen voor duurzame energie niet kunnen worden gehaald.

2.2.3 Landelijke knelpunten

Communicatie

Om windenergieprojecten van de grond te kunnen krijgen, is betrouwbare en volledige informatie nodig. Via www.windenergie.nl is die informatie nu ontsloten. De website is in augustus 2007 live gegaan en richt zich vooral op professionals op het gebied van windenergie op land. De informatie op www.windenergie.nl is verdeeld over de thema's Beleid en markt, Techniek, Economie, Omgeving en Implementatie. Daarnaast zijn er ook allerlei statistische gegevens, zoals cijfers over windenergie in Nederland en Europa en een overzicht van de projecten in Nederland te vinden. SenterNovem heeft www.windenergie.nl ontwikkeld in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, in samenspraak met externe experts.

Task Force Windenergie

Zoals in het vorige jaarverslag reeds vermeld zijn de eind 2006 aflopende opdrachten voor de secretaris en voorzitter niet verlengd. In antwoord op vragen heeft de minister van economische zaken aangegeven dat voor de keuze staand om wel of niet een nieuwe opdracht te ge-

ven, is ervoor gekozen om nu geen nieuwe opdracht verstrekken. Dit laat onverlet dat wanneer een beleid na BLOW is geformuleerd, zonodig een nieuwe soortgelijke opdracht kan worden verstrekt.

1500 MW

In opdracht van EZ heeft SenterNovem samen met het Atelier Rijksbouwmeester en de Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA) de Europese Dag van de Wind op 15 juni 2007 vormgegeven. In de Ridderzaal is het behalen van de doelstellingen van het BLOW-convenant gevierd onder het motto: “de aanhouder wind”! Hierbij waren drie ministers aanwezig en dit mag bijzonder worden genoemd. In de middag werd op Windpark Distripark te Waddinxveen symbolisch de 1500^e MW in bedrijf gesteld.

Radar

In het vorige verslag is aangegeven dat vervolgonderzoek zich zou moeten richten op het uitwerken van aanpassingen aan turbinemasten en het onderzoeken van de haalbaarheid van software aanpassingen. EZ is voornemens om TNO opdracht te verlenen om in kaart te brengen op welke wijze het mogelijk is windturbineparken te realiseren op nu geblokkeerde locaties. Zowel de radarfuncties als de vigerende norm gebaseerd op reductie van maximale detectieafstand worden daartoe onderzocht.

Aansluitingen op de elektriciteitsnetten

Het kabinet heeft forse ambities om de duurzame opwekking van elektriciteit uit te breiden. Ook moet het mogelijk worden dat deze duurzame centrales zonder vertraging worden aangesloten op de elektriciteitsnetten. De minister van Economische Zaken heeft hierover op 20 december 2007 een brief geschreven aan de Tweede Kamer.

Om voorrang voor installaties voor duurzame opwekking van elektriciteit te realiseren heeft de minister netbeheerder TenneT gevraagd om zo snel mogelijk alle installaties aan te sluiten op het elektriciteitsnet. Bij congestie (filevorming) vraagt de minister TenneT de capaciteit op een marktconforme manier toe te wijzen. Dat is gunstig voor duurzame elektriciteitsproductie. Daarnaast werkt de minister aan een wetswijziging die duurzame productie van elektriciteit voorrang geeft op het net.

2.2.4 Voortgang op BLOW-artikelen

Art. 2.3.1: in opdracht van het ministerie van Economische Zaken heeft SenterNovem www.windenergie.nl ontwikkeld. Daarnaast heeft SenterNovem in opdracht van het ministerie van Economische Zaken samen met het Atelier Rijksbouwmeester en de Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA) de Europese Dag van de Wind op 15 juni 2007 vormgegeven. De minister van Economische Zaken heeft op diverse gelegenheden aangegeven dat duidelijk is dat zonder windenergie de doelstellingen voor duurzame energie niet kunnen worden gehaald.

Art. 2.3.3: De subsidieregeling Stimulering duurzame energieproductie zal zo vroeg mogelijk in 2008 in werking treden.

2.2.5 Actualiteiten en vooruitblik

Met de nieuwe doelstellingen uit Schoon en Zuinig en de nieuwe subsidieregeling die op komst is, zijn de perspectieven voor windenergie in Nederland goed. Met het nationaal plan van aanpak windenergie worden de krachten gebundeld om de verdubbeling van windenergie op land ook daadwerkelijk te realiseren.

2.3 Ministerie van LNV

2.3.1 Organisatorische invulling

In de Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie werd het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) in dit verslagjaar vertegenwoordigd door drs. A.L. (Arie) Vaandrager (lid).

2.3.2 Algemene beleidsontwikkelingen en onderzoek

Agenda Landschap

Het nieuwe kabinet heeft aangekondigd in 2008 de Agenda Landschap te willen uitbrengen, samen met VROM, V&W en OCW. Daarin zal een visie van het kabinet worden gegeven op het landschapsbeleid en zal onder meer worden gereageerd op een motie van de Tweede Kamer over het Deltaplan Landschap van de Vereniging Cultuurlandschap Nederland. De Minister van LNV heeft aangekondigd in enkele gebieden te willen experimenteren met financieringsconstructies waarbij ervoor gezorgd wordt dat de baten van investeringen in het landschap ook bij de investeerders terugkomen. Dit heeft te maken met de uitkomst van een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) over landschap, die door de planbureaus in samenwerking met Witteveen+Bos is opgesteld in opdracht van LNV. Daaruit blijkt dat investeringen in landschap veel maatschappelijke baten opleveren, maar dat deze baten niet altijd bij de investeerders terecht komen. Er wordt een deskundigencommissie ingesteld om te adviseren over de te kiezen gebieden. De uiteindelijke keuze van deze gebieden zal worden gepresenteerd in de Agenda Landschap.

Onderzoek Windturbines in het landschap

In juni heeft Alterra het onderzoek “Windturbines in het landschap” gepresenteerd. Dit onderzoek werd door Alterra uitgevoerd in samenwerking met Bureau Schöne en in opdracht van de directie Platteland van het ministerie van LNV.

Het onderzoek heeft geleid tot de volgende conclusies:

- * Het overheidsbeleid voorziet in een geleidelijke overschakeling van fossiele naar duurzame energiebronnen;
- * De doelstelling van het BLOW convenant 1500 MW geïnstalleerd vermogen op land zal worden gehaald;
- * Voor plaatsing van windturbines op land moeten bestemmingsplannen worden aangepast hetgeen op veel weerstand stuit vanwege de horizonvervuiling;
- * Er zijn enkele onderzoeken uitgevoerd naar de beleving van windmolens op het land. Deze hebben alle betrekking op de huidige generatie kleinere windmolens en niet op de nieuwe, grotere molens. Enkele aspecten die hierbij naar voren komen zijn dat men positief staat tegenover windenergie, maar dat de plaatsing van turbineparken bedenkingen oproept; dat er een voorkeur bestaat voor een lijn opstelling; dat er een voorkeur is voor een concentratie tot op zeker niveau en dat er een voorkeur bestaat voor een slanke mast;
- * Uit onderzoek in Duitsland is gebleken dat de parken een attractie voor toeristen kunnen gaan vormen;
- * Bij de nieuwe generatie windmolens kan nog slechts gesproken worden over passen BIJ het landschap en niet meer over passen IN het landschap. Bij de nieuwe generatie windmolens kan worden gedacht aan een ashoogte van 120 meter, een rotordiameter van circa 80 meter en een capaciteit van 5 MW;
- * Er zou meer geredeneerd moeten worden vanuit de positie van de waarnemers en meer aandacht moeten worden gegeven aan de configuratie van de opstelling.

Er worden ook aanbevelingen gedaan om nivellering van het landschap als gevolg van de plaatsing van windturbines te voorkomen:

- * Wanneer veel windmolens worden geplaatst, treedt nivellering van het bestaande landschap op. Mogelijk kunnen nieuwe landschappen worden gecreëerd;
- * Rekening houden met een oplopende tolerantie in landschappen voor storende elementen. Dit betreft de reeks natuurgebieden – landelijke landschappen – dorps landschappen – landschappen met intensief grondgebruik – recreatie en stedelijke landschappen;
- * Afstand tussen parken moet groter zijn naarmate het landschap opener is;
- * Gezien de vereiste zorgvuldigheid is het noodzakelijk dat het Rijk of de provincie de regie voert over het plaatsingsbeleid. De landschappelijke differentiatie wordt ernstig aangetast, wanneer de plaatsing van solitaire molens wordt voortgezet;
- * Met werkelijkheidsgetrouwe visualisaties kunnen de effecten beter worden ingeschat;
- * Gezien het ontbreken van ervaring is het voor de plaatsing van de nieuwe generatie windmolens nodig dat tijdig onderzoek wordt uitgevoerd.

2.3.3 Landelijke knelpunten

Windpark Eemshaven

In de Eemshaven en naastgelegen Emmapolder is een windturbine park voorzien van in totaal 88 windturbines van elk 3MW. Daarvan is de bouw van de eerste turbines gereed. Tegen de verleende Natuurbeschermingswetvergunning van Westereems (52 windturbines) loopt nog een beroepsprocedure bij de Raad van State. Voor 3 windturbines van de 88 moet nog een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 worden aangevraagd.

Windpark Delfzijl

Nabij de haven van Delfzijl was aanvankelijk een windturbinepark van ongeveer 50 windturbines van 3 MW elk gepland. Dit plan is vervolgens teruggebracht naar ongeveer 20 windturbines. De meerderheid van de gemeenteraad van Delfzijl heeft echter aangegeven hieraan geen medewerking te willen geven.

2.3.4 Actualiteit en vooruitblik

Het kabinet heeft de ambities voor het uitbreiden van de windenergie vastgelegd in het programma Schoon en Zuinig. Daarnaast heeft de Rijksadviseur voor het Landschap zijn advies "Windturbines in het Nederlandse landschap" aan de ministers van VROM, LNV en EZ aangeboden. Hierin wordt gepleit om te komen tot een Nationaal Plan van Aanpak voor windenergie, waarin concentratiegebieden moeten worden aangewezen zowel op zee als op land bestemd voor grootschalige windparken alsmede gebieden die vrij moeten blijven van grote windturbines (de vides).

Tegen deze achtergrond zijn stappen gezet om te komen tot een Visie die moet worden vastgelegd in de Landelijke Uitwerking Windenergie. Hierin fungeert LNV naast VROM en EZ als trekker van het project. Voor LNV is het van belang dat daarin de belangen van natuur, landschap en landbouw goed worden verankerd. In dat verband wordt een Nationaal Plan van Aanpak Windenergie naar verwachting in januari 2008 door de betrokken bewindslieden bekrachtigd.

2.4 Ministerie van Defensie

2.4.1 Organisatorisch

Contactpersoon voor de BLOW bij het ministerie van Defensie was in 2007 de heer V.M.J. Gales, medewerker van de Directie Ruimte, Milieu en Vastgoedbeleid van de Bestuursstaf. Defensie maakte in 2007 deel uit van het projectteam voor de “Landelijke Uitwerking Ruimte voor Windenergie” (LUW).

2.4.2. Activiteiten

Windturbines op defensieterreinen

In de Defensie Milieubeleidsnota 2004 is bij de energiedoelstellingen opgenomen dat Defensie meewerkt aan de plaatsing van 20 MW aan windturbines op defensieterreinen voor 2010. Het ministerie van Defensie heeft in 2007 de voorbereiding van een windturbinepark op het defensiecomplex te Coevorden voort gezet. Het plan was om hier vier windturbines met een gezamenlijk vermogen van ongeveer 15 MW in eigen beheer in gebruik te gaan nemen. Vlak voor het einde van 2007 heeft Defensie de aanvraag voor een bouwvergunning ingediend. De aanvraag voor een aansluiting op het elektriciteitsnetwerk heeft tot veel problemen geleid, die tot op heden nog niet zijn opgelost. Enige tijd leek een aansluiting vanwege de capaciteitsproblemen van het netwerk vrijwel onmogelijk. Het ziet er nu naar uit dat een aansluiting tot maximaal 10 MW de best haalbare oplossing gaat worden. De consequentie hiervan is dat Defensie het beoogde vermogen van 15 MW zeer waarschijnlijk zal moeten bijstellen naar 10 MW.

Oplossen knelpunten

De defensieactiviteiten maken het noodzakelijk dat direct en indirect ruimte in beslag wordt genomen. Met name de radarzones en de obstakelbeheergebieden rondom militaire vliegvelden leveren beperkingen voor windmolens. Het ministerie van Defensie streeft erna deze beperkingen zo minimaal mogelijk te houden.

In 2007 heeft Defensie meegewerkt aan de voorbereiding van een verkennend onderzoek rondom radars en windmolens. Deze verkenning kan mogelijk de basis gaan vormen voor workarounds, alternatieven of vernieuwingen. Zowel de radarfuncties als de vigerende norm, die is gebaseerd op de vermindering van de detectieafstand door een obstakel, worden daartoe in 2008 onderzocht.

2.5 Ministerie van V&W

Geen bijdrage ontvangen

3. Provincie Groningen

Inleiding

De provincie Groningen heeft in het kader van de Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie (BLOW) van 2001 een taakstelling van 165 MW op zich genomen. Deze taakstelling dient voor het jaar 2010 te zijn gerealiseerd. De taakstelling is in 2007 gehaald. In bijgevoegde tabel is de stand van zaken per locatie weergegeven.

In het Provinciaal Omgevingsplan (POP) 2 van juli 2006 zijn de volgende vijf gemeenten genoemd als locatie voor windparken: Delfzijl, Eemshaven, de Marne, Veendam en Menterwolde (N33). De provincie heeft duidelijk gekozen voor concentratie van windturbines in windparken. Ze streeft ernaar om de ruimte die in het POP planologisch is gereserveerd voor windparken, optimaal te benutten. Binnen de regionale windparken is de ashoogte van windturbines niet aan een maximum gebonden.

Begin 2007 stond er 136 MW in de provincie. In de loop van 2007 is door sloop van 40 turbines in de Eemshaven de teller tijdelijk gezakt naar 126 MW. De gesloopte turbines hebben een ashoogte van 40 meter en een gezamenlijk vermogen van 10 MW. Zij worden vervangen door veel grotere exemplaren. Dit is het eerste project in Groningen waar schaalvergroting is toegepast. Eind 2007 zijn 12 turbines in de Eemshaven gebouwd met een ashoogte van 100 meter en een vermogen van 3 MW per stuk. Dit betekent dat het totale vermogen op 162 MW uitkomt. Hiermee is de BLOW taakstelling voor Groningen in 2007 zo goed als gehaald.

Op 12 november 2007 heeft Minister Verburg alsnog de Nb-vergunning voor de windturbines in de Emmapolder verleend. Dit betekent dat daar 20 turbines van 3 MW gebouwd kunnen worden.

De bouw van het totale windpark Eemshaven en Emmapolder betreft 88 turbines van 3 MW die in 2008 en in 2009 gebouwd gaan worden. In deze periode moeten nog 134 oude turbines met een vermogen van 40 MW worden gesloopt.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. M.A.E. Calon, portefeuille RO, Financiën en grote projecten	Dhr. H. Bleker, portefeuille verkeer en vervoer, water en energie
Ambtelijk	Dhr W.A. ter Horst, Ruimtelijke Plannen	

In 2007 heeft de Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie (LSOW) enkele keren ambtelijk overleg gevoerd. Eind 2007 is mevrouw A. Blik, gedeputeerde van de provincie Flevoland, bestuurlijk vertegenwoordiger geworden namens de provincies van de stuurgroep Landelijke Uitwerking Windenergie (LUW). In maart 2008 zal de formele benoeming plaatsvinden. De LUW welke door VROM zal worden opgesteld, is te zien als een voortzetting van de BLOW.

De heer Ter Horst, van de Afdeling Ruimtelijke Plannen Groningen, is voorzitter van het BLOW/LUW coördinatorenoverleg.

Provinciale Staten worden regelmatig op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen op windenergiegebied.

Afstemming met gemeenten, maatschappelijke organisaties en marktpartijen

De provincie onderhoudt intensieve contacten met initiatiefnemers en vertegenwoordigers van de gemeenten waar windturbineparken zijn gepland.

De provincie voert ook overleg met Groningen Seaports die veel gronden in eigendom heeft in de Eemshaven en in Delfzijl. In voorkomende gevallen wordt met maatschappelijke organisaties of met particulieren overleg gevoerd. De provincie Groningen heeft ook regelmatig contact met het buurland Duitsland over windparken in het grensgebied, zowel op het vaste land als binnen de 12 mijls zone.

De geplande windparken in de Noordzee boven de Waddeneilanden vallen onder de bevoegdheid van Rijks Waterstaat.

Algemene ontwikkelingen

Zoals in POP 2 is aangegeven wil de provincie actief tegemoet komen aan de behoefte aan windenergie zolang dat niet ten koste gaat van de kwaliteit van natuur en landschap. De provincie ziet opwekking van windenergie als een industriële activiteit die thuis hoort op of bij industriegebieden. De provincie wil daarom kijken naar schaalvergroting of uitbreiding van de bestaande windparken in Delfzijl, de Eemshaven en Lauwersoog. Daarnaast zien wij mogelijkheden voor grootschalige parken op of in aansluiting op enkele andere industriegebieden in de provincie zoals langs de N33.

Bij de invulling van deze parken vraagt de provincie aandacht te schenken aan veiligheid, geluid, lichthinder, telecommunicatie, draairichting, kleurstelling, aantal wieken en de verhouding ashoogte en wiekdiameter.

Energieakkoord Noord-Nederland 8 oktober 2007

De ministers van EZ en van VROM hebben samen met de GS van Drenthe, Fryslân, Groningen en Noord-Holland op 8 oktober 2007 dit energieakkoord ondertekend. Noord-Nederland zal zich inzetten op de volgende vijf thema's. Energiebesparing in de gebouwde omgeving, glastuinbouw en industrie, duurzame industrie, biotransportbrandstoffen en duurzame mobiliteit, schoonfossiele energie: het voorbereiden voor en eventuele realisatie van CO₂-opslag, kennis en innovatie. Specifiek voor windenergie is het volgende in het energieakkoord opgenomen.

"Noord-Nederland is bereid een aanzienlijk deel van de ambities voor de uitbreiding van het windenergievermogen on- en offshore uit Schoon en Zuinig (2000 MW respectievelijk 450 MW) voor hun rekening te nemen, waarbij het accent ligt op de provincies Groningen en Noord-Holland. Voor wind op land bekijkt Noord-Nederland actief de mogelijkheden in de eigen regio, welke kunnen worden meegenomen in de Landelijke Uitwerking Windenergie".

Nb-vergunning windpark Eemshaven/Emmapolder

Op 30 maart 2007 heeft de Regiodirecteur Noord namens de minister van LNV besloten om een Nb-vergunning te verlenen voor de sloop van oude turbines en de bouw van nieuwe hogere turbines in de Eemshaven. Voor de aangevraagde Nb-vergunning voor 17 turbines in de Emmapolder is de vergunning geweigerd, wel is een vergunning verleend voor de sloop van de oude turbines in deze polder. In de Emmapolder komen in totaal 20 turbines, voor 3 turbines welke in bezit zijn van de Emmapolderboeren is echter nog geen Nb-vergunning aangevraagd. Dit gaat nog gebeuren.

Samen met andere belanghebbenden heeft de provincie 9 mei 2007 bezwaar aangetekend tegen de gedeeltelijke weigering van de Nb-vergunning door LNV. Op 14 november 2007 komt de minister van LNV mevrouw G. Verburg met het volgende besluit. "Ik herroep het bestreden besluit voorzover de vergunning voor de oprichting en het gebruik van 17 windturbines in de Emmapolder is geweigerd en verleen deze alsnog. Hieraan wordt het voorschrift verbonden als compenserende maatregel te treffen dat oprichting van de bedoelde 17 windturbines pas kan plaatsvinden, nadat de vier windturbines van windpark Lauwersoog zijn verwijderd".

Belangrijke elementen voor de minister van LNV om terug te komen op het eerder genomen besluit is de ambitie van de minister van VROM om de landelijke taakstelling voor windenergie in Nederland te verhogen naar 3500 MW. Dit vermogen moet voor 2011 gerealiseerd zijn. Bovendien zijn er naar de mening van de minister van LNV compenserende maatregelen te nemen op het gebied van invloed op de weidsheid van de Waddenzee. Deze zijn gevonden op een andere locatie dan de Emmapolder, namelijk bij Lauwersoog.

Nieuw Provinciaal Omgeving Plan (POP)

In oktober 2007 is voor het nieuwe POP een analysedocument gepubliceerd. Hierin staat over welke ruimtelijke maatregelen de provincie tevreden is en voor welke dilemma's de provincie nog staat. In de maand november heeft het college van Gedeputeerde Staten hierover zes discussieavonden georganiseerd met inwoners van de provincie Groningen.

Voor het onderwerp duurzaamheid en dan met name voor het onderdeel windenergie zullen naar verwachting niet alleen de kustlocaties met het hoogste windaanbod zoals de Eemshaven en Delfzijl maar ook de meer landinwaarts gelegen locatie bij de N33 gunstig uit de bus komen. In 2008 zal hierover meer zekerheid ontstaan. Het nieuwe POP zal begin 2009 worden vastgesteld.

Landelijke BLOW taakstelling van 1500 MW is gehaald op 15 juni 2007

Ondanks dat niet ieder provincie de BLOW taakstelling heeft kunnen halen, is landelijk gezien de taakstelling gehaald. De Rijksadviseur heeft toen het Kabinet geadviseerd om in het plaatsingsbeleid voor grote windturbines naar concentratiegebieden te zoeken en andere gebieden te vrijwaren van turbines door zogenoemde vides te bepalen. De Rijksadviseur heeft deze gebieden niet zelf aangewezen.

Bij de viering van het behalen van de 1500 MW grens, is uitgesproken dat een verdubbeling van de taakstelling op land mogelijk moet zijn.

Saneren van turbines die een ashoogte hebben van 30 meter

Het project om ongeveer 20 turbines, die verspreid in de provincie staan en die een ashoogte hebben van 30 meter, te saneren en elders te vervangen door enkele grotere turbines heeft tot eind 2007 stilgestaan door prioriteiten van de initiatiefnemer bij andere projecten. In het kader van het nieuwe POP, en gezien de uitspraken van het rijk om nog 2000 MW op land te plaatsen, heeft de initiatiefnemer eind 2007 dit project weer opgestart.

Windturbines bij de roeibaan in Harkstede en bij Scheemda

Wegens de ontwikkeling van Meerstad moeten op termijn de windturbines bij de roeibaan verdwijnen. Als uitzondering op het beleid is aangegeven dat de turbines van 30 meter ashoogte die in groepen en lijnen staan mogen worden verhoogd naar 40 meter. Dit geldt dus voor Harkstede en Scheemda. Essent is bereid om aan het plan Meerstad haar medewerking te verlenen.

Rond 2011 zijn de turbines afgeschreven. Essent wil de turbines bij Scheemda vervangen door hogere.

Kleine windturbines

Het project kleine turbines (kleiner dan 15 meter) is een proefproject. Het betreft het plaatsen van 22 kleine turbines van zes verschillende fabrikanten, verdeeld over de drie noordelijke provincies. Uiteindelijk zijn 14 turbines geplaatst. Er is een fabrikant failliet gegaan. Het project is moeizaam verlopen door onder meer vergunningsprocedures en problemen tussen kopers en fabrikanten.

Uit de resultaten die tot nu toe zijn verzameld komt naar voren dat plaatsing van deze turbines op bedrijfspanden op bedrijventerreinen de meest geschikte locatie is voor deze typen turbines.

Riffgat

De locatie voor het Duitse near shore windpark Riffgat blijkt gedeeltelijk in het Nederlandse deel van het zogenoemde "omstreden gebied" te liggen. Dit betekent dat de minister van Buitenlandse Zaken eerst naar een oplossing moet zoeken, voordat er vergunningen door Duitsland kunnen worden aangevraagd en verleend.

Stand van zaken per windpark

Lauwersoog

Het huidige windpark betreft een aantal windturbines met een vermogen van 1 MW.

Eemshaven/Emmapolder

Naast alle industriële activiteiten die in de Eemshaven worden ontwikkeld en na het verkrijgen van de Nb-vergunning voor de Emmapolder, kan het oorspronkelijke plan van het plaatsen van 88 turbines doorgang vinden. Hierbij zijn vijf verschillende projectontwikkelaars met verschillende aantallen turbines betrokken. Growind 21 turbines, Westereems 52 turbines, Electrabel 9 turbines, Bakker Bierum 3 turbines, Emmapolderboeren 3 turbines.

Met de bouw van 12 turbines is begonnen in 2007. Verdere bouw loopt door in 2008 en 2009. Het totale vermogen van dit windpark wordt 264 MW.

Door de bouw van enkele energiecentrales in de Eemshaven is de capaciteit van het hoogspanningsnet van Tennet onder druk komen te staan.

Over 2007 zijn geen ontwikkelingen te melden over de nader uit te werken zoekruimte voor een regionaal windpark ten zuiden van de Eemshaven.

Delfzijl-noord

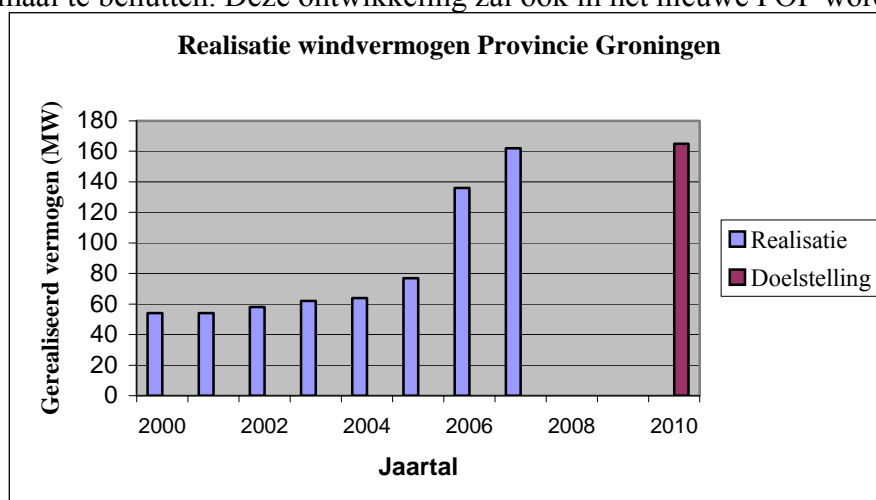
Het windpark Delfzijl-noord zal begin 2008 door de gemeenteraad besproken worden.

Veendam/Menterwolde

In het kader van het nieuwe POP hebben de initiatiefnemers overlegd met de provincie over de ontwikkelingen rond deze nader uit te werken zoekruimte voor een regionaal windpark.

Actualiteit en vooruitblik

De provincie streeft ernaar de ruimte die in het POP2 planologisch is gereserveerd voor windparken, optimaal te benutten. Deze ontwikkeling zal ook in het nieuwe POP worden voortgezet.

Tabel met projectgerelateerde gegevens

1. De provincies vullen deze tabel in met de bij hen bekende locaties, die voldoen aan de criteria. Zie definities onderaan de tabel.
2. Los van de gegevens in deze tabel geven de provincies aan wat eind 2006 en eind 2007 het gerealiseerde vermogen was.

Basis gegevens van de projecten					Status en ontwikkelingsfasen							
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee		Projectfasen (aangekruist per project per jaar)					
		Min	Max				Project is in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Projecten / Initiatieven in bouw- en/of milieuvergunningprocedure(s)		Projecten / Initiatieven waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾	
				Ja/nee/?	Prov.	Gem.	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007
De Marne	Lauwersoog		2	nee	ja	nee	x	x				
Eemsmond	Eemshaven/Emmapolder		264	nee	ja	ja					x	x
Eemsmond	Eemshaven-zuid		100	nee	ja	nee		x				
Delfzijl	Delfzijl-noord		36	nee	ja	nee			x	x		
Delfzijl	Delfzijl industriegebied		82	nee	ja	nee	x	x				
Veendam/Menterwolde	N33		60	nee	ja	nee		x				
Totaal			544		544	280	87	244	36	36	264	264

Voor een toelichting op de voetnoten **1 t/m 4** zie de tabel op pagina 7.

4. Provincie Fryslân

Inleiding

In 2007 is waar mogelijk invulling gegeven aan de provinciale rol van coördineren, faciliteren en stimuleren zoals dat in het plan van aanpak BLOW beschreven is.

Eind 2007 (1 december) stond er in Fryslân 134 MW opgesteld (bron: Windservice Holland).

Eind 2006 stond er 127 MW opgesteld. Dit betekent dat het opgesteld vermogen in 2007 is toegenomen met 7 MW.

Organisatorische invulling

Bestuurlijk valt de uitvoering van BLOW onder de portefeuille Ruimtelijke Ordening.

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Mevr. A. Andriesen, gedeputeerde Ruimtelijke Ordening	
Ambtelijk	Dhr. J.J. Dicke, coördinator wind-energie	

Voor 2007 waren voor de ambtelijke coördinatie 400 uur beschikbaar. Hiervan zijn circa 350 uur besteed.

Algemene ontwikkelingen

Belangrijkste ontwikkeling is de evaluatie van het streekplan Windstreek 2000. In december 2005 hebben Provinciale Staten aan de hand van een startnotitie de kaders van de evaluatie van Windstreek 2000 vastgesteld. Tussen mei 2006 en maart 2007 is Grontmij bezig geweest met het uitwerken daarvan. Op basis van de startnotitie en de bevindingen van Grontmij hebben Gedeputeerde Staten conclusies ten aanzien van Windstreek 2000 getrokken.

Gedeputeerde Staten zijn van mening dat Windstreek 2000 grotendeels ongewijzigd kan worden voortgezet. Alleen ten aanzien van kleine windturbines kan aan Windstreek 2000 een regeling worden toegevoegd om deze in het buitengebied tegen te gaan.

Gedeputeerde Staten kiezen ervoor om voor de resterende looptijd van Windstreek 2000 gemeenten en initiatiefnemers actief te ondersteunen bij de totstandkoming van opschalingsclusters.

Begin 2008 zullen Provinciale Staten de evaluatie behandelen

Stand van zaken projecten

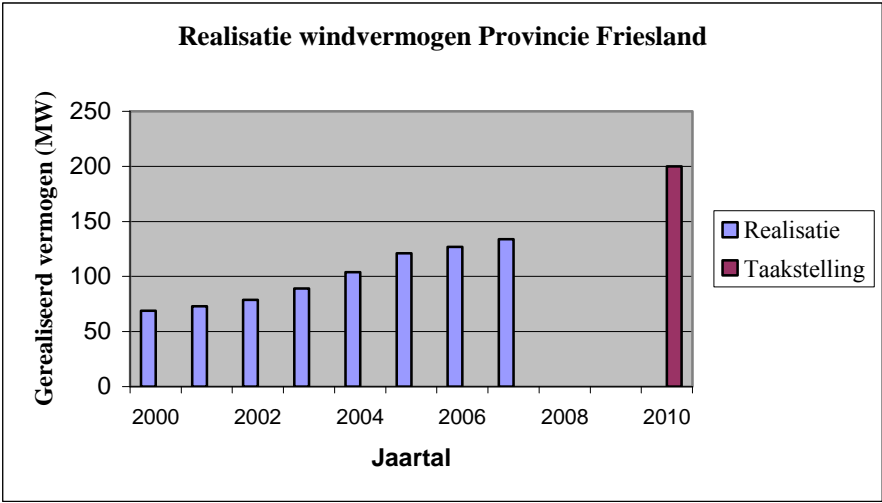
De eerste fase van de uitbreiding en opschaling van het cluster bij Beabuorren (6 turbines) in de gemeente Wûnseradiel is gerealiseerd en in juni 2007 officieel geopend. Een tweede fase van nog eens twee turbines wordt voorbereidt.

Voor het windmolenpark Nijkerkerpolder in de gemeente Ferwerderadiel zijn alle vergunningen verleend en onherroepelijk. Met de uitvoering is inmiddels gestart. Deze wordt mogelijk in mogelijk december 2007 afgerond.

Voor het Opschalingscluster A7 in de gemeente Wûnseradiel zijn de benodigde vergunningen verleend en onherroepelijk. De uitvoering wacht op de levering van de turbines (tweede helft 2008).

Voor het opschalingscluster in de gemeente Harlingen hebben de initiatiefnemers, na bezwaren van Defensie tegen de bouwvergunning, gekozen voor een andere turbine. De benodigde vergunningen zijn verleend en onherroepelijk. De uitvoering wacht ook hier op de levering van de turbines (mogelijk tweede helft 2008).

In de gemeente Dongeradeel bestaat een initiatief om alle bestaande windturbines (16 turbines, samen 2,1 MW) te saneren en te vervangen door 6 turbines van 3 MW. De startnotitie voor de m.e.r. is in oktober 2007 gepubliceerd.

Tabel met projectgerelateerde gegevens

Voor een toelichting op de voetnoten **1 t/m 4** zie de tabel op pagina 7.

Basis gegevens van de projecten				Status en ontwikkelingsfasen								
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn? 1. Ja/nee/?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee		Projectfasen (aangekruist per project per jaar)					
		Min	Max		Project is in de Initiatieffase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Projecten / Initiatieven in bouw- en/of milieuvergunningprocedure(s)		Projecten / Initiatieven waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾			
					Prov.	Gem.	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007
Ferwerderadiel	Nijkerkerpolder		4,2	nee	ja	ja					x	x
Wûnseradiel	Opschalingscluster A7		7	nee	ja	ja					x	x
Wûnseradiel	Beabuorren 2 ^e fase		2,6	nee	ja	ja					x	x
Harlingen	Opschalingscluster Harlingen		5,1	nee	ja	ja			x		x	x
Dongeradeel	Windpark Dongeradeel		15,9	nee	nee	ja		x				
Totaal			34,8		18,9	34,8	0	15,9	5,1	0	18,9	18,9

5. Provincie Drenthe

Inleiding

De taakstelling uit de BLOW voor Drenthe bedraagt 15 MW.

In Drenthe staat 1 windmolen van 1 MW bij Meppel, zodat het gerealiseerd vermogen in 2007 1 MW bedraagt.

Voor de realisatie van de taakstelling uit de BLOW is in Drenthe gekozen voor de ontwikkeling van een windpark bij Coevorden (Europark). Met de realisatie van dit windpark kan naar verwachting aan de taakstelling worden voldaan.

De locatie bij het Europark Coevorden is opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan (POP) dat in juli 2004 door de Staten is vastgesteld. Het windpark is passend binnen provinciaal beleid.

Het ministerie van Defensie is de grootste grondeigenaar in het gebied en zij heeft in 2002 het besluit genomen om het project geheel te gaan ontwikkelen. Op deze wijze kan Defensie eveneens voldoen aan haar eigen doelstellingen m.b.t. duurzame energie. De planologische procedure (vrijstellingsprocedure ex artikel 19 lid 1 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening) is in 2005 door de gemeente gestart. Op 11 juli 2006 hebben Gedeputeerde Staten de verklaring van geen bezwaar afgegeven. Hiermee heeft de provincie Drenthe voldaan aan haar verplichtingen in het kader van de BLOW.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Mevr. A. Haarsma (portefeuille ruimtelijke ordening)	Mevr. T. Klip-Martin (portefeuille energie)
Ambtelijk	Mevr. A. Oldenhuis (productgroep Ruimte en Water)	Dhr. J. Koops (productgroep Milieu-beheer)

Vanwege de gerichte aanpak van de BLOW en de koppeling met het ruimtelijk beleid is ervoor gekozen de uitvoering van de BLOW vanuit het ruimtelijk spoor te begeleiden. De gedeputeerde ruimtelijke ordening is tevens de coördinerende gedeputeerde voor het provinciaal omgevingsplan (POP). Voor de uitvoering van de nota energiebeleid en de algehele coördinatie voor energiebesparing en de stimulering van andere vormen van duurzame energiewinning dan uit wind, is de gedeputeerde voor energie en milieu verantwoordelijk.

Invulling BLOW bij gemeenten in provincie Drenthe

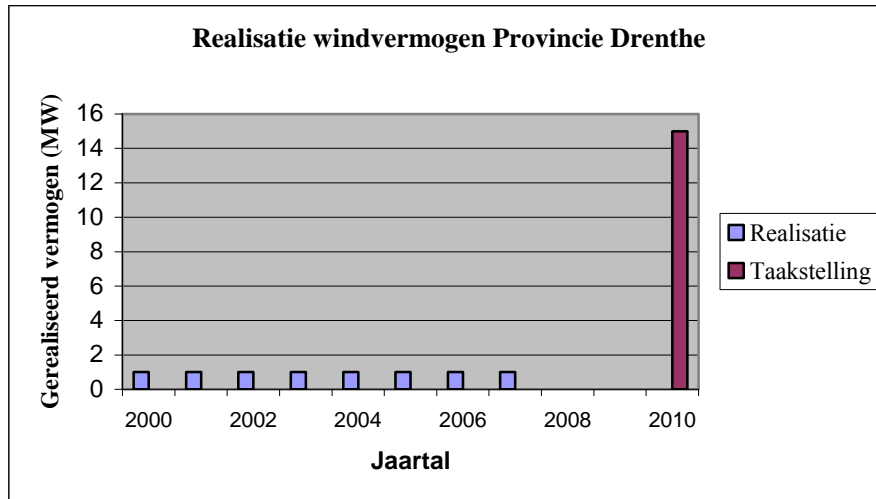
De taakstelling voor Drenthe is 15 MW en met de ontwikkeling van het windpark Coevorden kan deze naar verwachting worden gerealiseerd.

Stand van zaken ontwikkeling projecten

In 2005 heeft de gemeente Coevorden de vrijstellingsprocedure op basis van artikel 19 lid 1 WRO gestart. Zoals reeds eerder in dit verslag aangegeven is de realisatie van het windpark passend binnen provinciaal beleid. GS hebben dan ook op 11 juli 2006 de gevraagde verklaring van geen bezwaar afgegeven. De verdere afronding van de procedure (bouwvergunning) ligt bij de gemeente. De gemeente volgt de procedure voor de gefaseerde bouwvergunning en kan zo mogelijk de 1e fase-vergunning nog in 2007 verlenen. Met de afgifte van bovengenoemde verklaring heeft de provincie Drenthe voldaan aan haar verplichtingen in het kader van de BLOW.

Tijdschema BLOW doelstelling

De verklaring van geen bezwaar is op 11 juli 2006 afgegeven. De afhandeling van de vrijstellingsprocedure, hetgeen zal resulteren in een bouwvergunning, is de verantwoordelijkheid van de gemeente Coevorden.

Tabel met projectgerelateerde gegevens

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 7.

Basis gegevens van de projecten					Status en ontwikkelingsfasen							
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee		Projectfasen (aangekruist per project per jaar)					
		Min	Max		Project is in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Projecten / Initiatieven in bouw- en/of milieuvergunningprocedure(s)		Projecten / Initiatieven waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾			
				Ja/nee/?	Prov.	Gem.	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007
Coevorden	Europark		15	Nee	Ja	Ja			X	X		
Totaal			15		15	15	0	0	15	15	0	0

6. Provincie Overijssel

Inleiding

Provinciale Staten van Overijssel hebben in september 2005 de partiële streekplanherziening windenergie vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat de provincie zich zal inzetten om tenminste 30 MW windenergie te realiseren, overeenkomstig de BLOW-afspraken. Het streekplan beschrijft de zoekgebieden en de voorwaarden voor het plaatsen van windturbines in het buitengebied. Daarnaast biedt het streekplan mogelijkheden voor windturbines op bedrijventerreinen.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. T.W. Rietkerk, portefeuille Ruimte en Milieu	Dhr. J.W. Klaasen, portefeuille Bereikbaarheid en Bestuur
Ambtelijk	Dhr. B. Veldboom, eenheid Ruimte, Wonen en Bereikbaarheid	Dhr. R.P. Colijn, eenheid Economie, Milieu en Toerisme

Afstemming met gemeenten, maatschappelijke organisaties en marktpartijen.

Met enkele gemeenten waar plannen voor windenergie in ontwikkeling zijn, vond het afgelopen jaar bestuurlijk overleg plaats. Daarnaast is ambtelijk overleg gevoerd met vertegenwoordigers van gemeenten, maatschappelijke organisaties en marktpartijen. In de meeste gevallen is dit gericht op onderlinge afstemming en ondersteuning van de initiatieven die in voorbereiding zijn.

Algemene ontwikkelingen

In het afgelopen jaar zijn weer enkele stappen gezet in de ontwikkeling van windenergie in Overijssel. Hoewel dit nog niet concreet geleid heeft tot een toename van het opgestelde vermogen, kan wel worden gezegd dat er vooruitgang is geboekt. Dit geldt voor alle projecten die in het schema van het jaarverslag van 2007 zijn genoemd (zie ook onderstaande toelichting).

De verhoogde doelstelling van het rijk voor windenergie en ook het wereldwijde besef van de noodzaak van duurzame energie, vertalen zich in politieke steun voor windparken. Echter, op lokaal niveau is ook een toename van de weerstand van omwonenden waar te nemen.

De aankondiging in het plan van aanpak van het rijk om de betrokkenheid bij en het draagvlak voor windenergie te bevorderen, wordt dan ook gezien als een welkome stimulans.

Daarnaast is het noodzakelijk dat een adequate subsidieregeling wordt ontwikkeld, die ook de ontwikkeling van windenergie in de oostelijke provincies bevordert.

Knelpunten

De vestigingsmogelijkheden voor windturbines in de in het streekplan aangewezen zoekgebieden zijn veelal beperkt door het grote aantal verspreid liggende woningen in het buitengebied. De meeste locaties waar plannen voor windturbines worden ontwikkeld zijn tevens aangewezen als weidevogel- of ganzengebied. Deze zijn in het streekplan aangeduid als een zoekgebied met beperkingen. Daarnaast grenzen enkele zoekgebieden aan gebieden met belangrijke natuur- en landschapswaarden. Dit vereist in veel gevallen uitgebreid ecologisch onderzoek, wat resulteert in een lange voorbereidingsperiode.

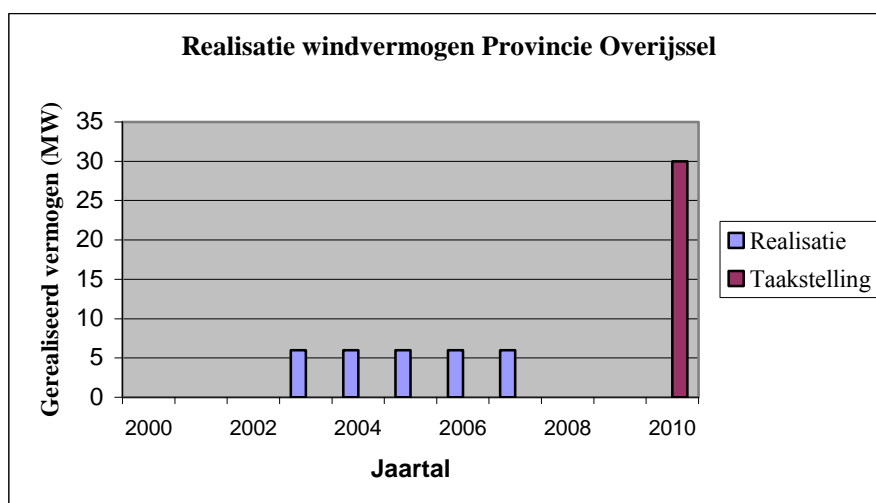
Stand van zaken ontwikkeling projecten

- De gemeente Zwolle werkt aan de voorbereidingen voor windenergie in het gebied Tolhuislanden. Momenteel, eind 2007, is ecologisch onderzoek in uitvoering.
- De gemeente Dalfsen heeft in november 2007 besloten het plaatsen van windturbines mogelijk te maken in het westelijk deel van het Dalfserveld (als voldoende zekerheid is verkregen dat er geen windturbines kunnen worden geplaatst langs de spoorlijn c.q. de hoogspanningslijn die naar het noorden loopt; de gemeente besluit hierover in januari 2008).
- De gemeente Steenwijkerland heeft twee bestemmingsplannen in voorbereiding, die samen mogelijkheden bieden voor ruim 20 MW. Een voorontwerp voor de wijziging van de bestemmingsplannen van beide parken is voorgelegd aan de provincie, deze heeft hier instemmend op gereageerd (in het kader van het art. 10-overleg). Voor één locatie is bezwaar aangetekend tegen de verleende vergunning voor de NB-wet.
- In Kampen is een initiatief op een bedrijventerrein in ontwikkeling (ca 14 MW); dit wacht op goedkeuring in het kader van de NB-wet.

In 2007 zijn geen plannen bij de provincie ingediend ter toetsing aan het streekplanbeleid. Het totale opgestelde vermogen in Overijssel is daarmee ongewijzigd, namelijk 6 MW (3 turbines opgesteld in 2003 in de gemeente Staphorst).

Actualiteiten en vooruitblik

In het streekplan zijn de kaders vastgesteld voor windenergie in Overijssel. De provincie gaat er van uit dat de taakstelling uit de BLOW hiermee kan worden gehaald. Uit de inventarisatie blijkt dat er een groot aantal initiatieven is. In 2008 moet duidelijk worden in hoeverre de mogelijkheden kunnen worden benut. Een belangrijke factor hierbij is de ondersteuning vanuit de SDE-bijdrage. Het voortouw ligt nu bij de gemeenten en de initiatiefnemers. De provincie wil, met behulp van ondermeer SenterNovem, de gemeenten hierbij ondersteunen.

Tabel met projectgerelateerde gegevens

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 7.

Basis gegevens van de projecten					Status en ontwikkelingsfasen							
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee / ?		Projectfasen (aangekruist per project per jaar)					
		Min	Max.		Projecten in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Projecten / Initiatieven in bouw- en/of milieuvergunningprocedure(s)		Projecten / Initiatieven waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾			
				Ja/nee/?	Prov.	Gem.	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007
Dalfsen	Dalfserveld		20	nee	ja	ja	x	x				
Zwolle	Tolhuislanden		10	nee	ja	ja	x	x				
Steenwijkerland	Scheerwolde		12	nee	ja	ja	x	x				
Steenwijkerland	Baarlo		10	nee	ja	ja	x	x				
Kampen	Haatlandhaven – Zuiderzeehaven		14	nee	ja	ja			x	x		
Totaal			66	66	66	66	52	52	14	14		

Gerealiseerd: Staphorst - Spoorwind

6 MW

Conclusie: het te verwachten totale vermogen is 6 à 72 MW

7. Provincie Gelderland

Inleiding

De provincie Gelderland heeft de ijkpunten van de Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie in het provinciale energiebeleid geïntegreerd. De BLOW-taakstelling van 60 MW is –als het gaat om het uiteindelijk te realiseren vermogen– sinds de keuzenotitie energiebeleid van 2003 opgevolgd door een doelstelling van 100 MW. Deze doelstelling is opnieuw bevestigd bij het nieuwe coalitieprogramma voor de bestuursperiode 2007-2011. Het ijkpunt van de BLOW-verplichting, dat eind 2005 voor 60 MW aan locaties in planologische procedure moet zijn gebracht, is met de hakken over de sloot gehaald.

Op dit moment is er 80 MW in planologische procedure, planologisch geregeld of gerealiseerd.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	dr. J.C.Verdaas, portefeuillehouder Ruimtelijke Ordening	mw. Drs. A.E.H. van der Kolk, portefeuillehouder Klimaat
Ambtelijk	Dhr. M. Goedhart, coördinator windenergie	Dhr. B. Jeroense, coördinator energiebeleid

Algemene ontwikkelingen energie- en klimaatbeleid

De operationele doelstellingen voor windenergie zijn door Provinciale Staten vastgelegd in de provinciale Energienota 2004-2007. Vanuit een procesmatige benadering is gesteld dat in 2005 sprake moet zijn van een ‘planningsruimte’ voor 140 MW op beleidsmatig door gemeenten goedgekeurde locaties. Dit ijkpunt is gehaald. De marge van 40 MW moet voorkomen dat door kleiner uitvallen of afvallen van locaties in planologische procedures de doelstelling van 100 MW niet (tijdig) wordt gerealiseerd. Indicatieve taakstellingen verdelen de planningsruimte over 6 wgr-regio’s en zijn de basis voor samenwerking met regio’s en het leveren van procesondersteuning aan gemeenten.

De uitvoering van de Energienota is begin 2007 geëvalueerd. De resultaten daarvan zijn meegenomen in de Contourennota voor een Integraal Programma Klimaat, waarin de energie- en klimaat-ambities voor de bestuursperiode 2008-2011 worden vastgelegd.

Besluitvorming vindt in de eerste helft van 2008 plaats via de Wro-agenda en het Integraal Programma Klimaat. In het Programma zal ook aandacht worden besteed aan verdere groei van windenergie in nationale context.

Ruimtelijk beleid

In het Streekplan Gelderland 2005 zijn zoekzones voor windenergie opgenomen. Deze zoekzones zijn geselecteerd op basis van een aantal milieutechnische, landschappelijke en natuurcriteria. Binnen deze zoekzones is voor minimaal 4 windturbines ruimte. De beschikbare ruimte in de zoekzones is ruim voldoende om de doelstelling aan opgesteld vermogen te behalen. Wanneer de regio’s en gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen is de realisatie van 100 MW in 2011 haalbaar. Bij het niet behalen van de doelstelling van 100 MW in 2011, moet mogelijk gebruik worden gemaakt van het instrument inpassingsplan (nieuwe Wro); dit is zowel in het coalitie-akkoord als de Contourennota opgenomen.

Inzet van dit doorzettingsinstrumentarium is afhankelijk van de voortgang bij individuele gemeenten en eventueel in het kader van de regiocontracten 2008-2011 met wgr-regio’s te maken afspraken over planologische regeling van regionale voorkeurslocaties.

De huidige ontwikkelingen zijn bemoedigend, de ontwikkeling van de initiatieven begint weer langzaam op gang te komen.

In het Streekplan was voor medio 2006 een ijkpunt bepaald. Op dat tijdstip diende er voor 100 MW aan projecten in planologische procedure te zijn gebracht. Dat wil zeggen dat de gemeenteraad een positief besluit heeft genomen over het starten van de planologische procedure. Met toentertijd 74 MW in procedure of verder is dit ijkpunt in 2006 niet gehaald. Daaruit is in verband met de stopzetting van de MEP-regeling niet de consequentie getrokken om locaties aan te wijzen.

Belemmeringen

Toen in september 2006 de MEP-subsidie werd stilgelegd, werden er niet of nauwelijks nieuwe bouwaanvragen ingediend door initiatiefnemers voor het realiseren van windturbineparken. Op dit moment komen er weer een aantal initiatieven op gang met het zicht op een nieuwe subsidieregeling, naar verwachting per maart 2008.

Nog steeds moet geconstateerd worden dat, ondanks de aanwezige ruimte in het Streekplan, het bij veel gemeenten moeite kost om het proces naar de plaatsing van windturbines op gang te brengen en te houden. Factoren die hieraan bijdragen zijn:

- de beperkte capaciteit die bij gemeenten aanwezig is;
- de aanwezigheid van fysieke beperkingen zoals laagvliegroutes, radarproblemen, geluid en elementen uit de Vogel- en Habitatrichtlijnen. Vaak is daardoor aanvullend onderzoek noodzakelijk;
- Onberekenbaarheid van finale besluitvorming in het college van Burgemeester en Wethouders en de gemeenteraad, onder invloed van tegenstanders die in het debat de boventoon voeren. Windenergie is een maatschappelijk gevoelig onderwerp.

De provincie geeft op verzoek zoveel mogelijk ondersteuning aan gemeenten en regio's.

Stand van zaken projecten

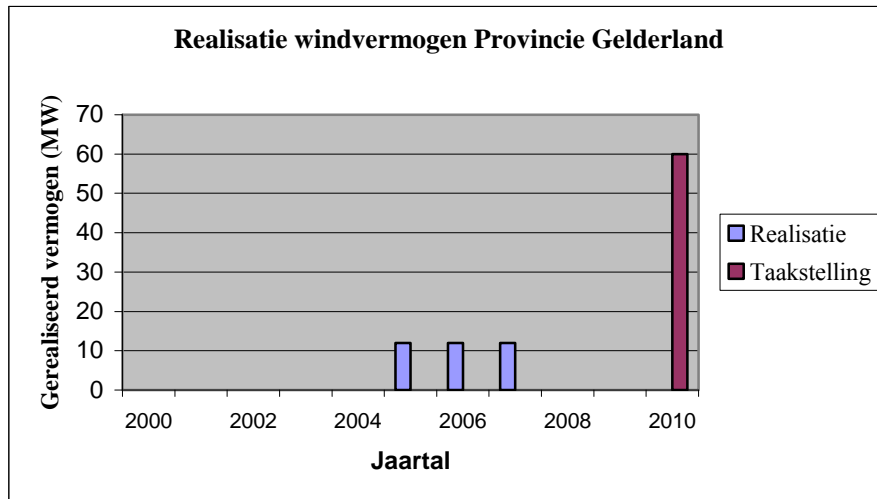
In 2007 zijn er in Gelderland geen windturbines geplaatst. In Culemborg en Zutphen staat op dit moment 12 MW. Er is 68 MW planologisch geregeld of in planologische procedure. Enkele projecten die zijn vergund wachten op levering van windturbines door fabrikanten met overvolle orderportefeuilles. Verder zit er nog ongeveer 60 MW in de pijplijn naar een planologische procedure. Voor 16 MW is het nog onduidelijk welk standpunt betreffende gemeenten zullen gaan innemen. Tenslotte is er nog een aantal gemeenten dat zich momenteel oriënteert.

In de regio Achterhoek hebben de gemeenten gekozen voor een regionaal traject in aanvulling op de bestaande initiatieven. In eerste instantie ging het om een keuze tussen het project Beltrumse Veld of De Laarberg en het project Rha of Bakerwaard. Uiteindelijk is de Bakerwaard afgevallen. Het realiseren van het Beltrumse Veld (gemeente Berkelland) is sterk afhankelijk van de opstelling van het ministerie van Defensie met betrekking tot de (opgeschorte) laagvliegroute 10a. Een eventuele blokkade van Defensie heeft tot gevolg dat er in Gelderland tussen de 27 en 33 MW minder kan worden ontwikkeld.

Actualiteiten en vooruitblik

Voor volgend jaar zullen er weer een aantal projecten in planologische procedure worden gebracht. Waarschijnlijk zullen er een aantal initiatieven om nog niet nader te benoemen redenen afvallen. Er zullen echter ook nieuwe initiatieven bijkomen, omdat het streekplan van Gelderland hiertoe de ruimte biedt en er voldoende initiatiefnemers actief en bereid zijn om nieuwe projecten te ontwikkelen. De gemeenten (in regioverband) zullen de afweging maken

of deze nieuwe initiatieven planologisch ondersteund gaan worden. Via de regiocontracten zullen gemeenten worden uitgenodigd invulling te geven aan de afspraken die al eerder zijn gemaakt. De activering van de MEP-subsidieregeling in maart 2008 brengt momenteel weer een aantal stilgelegde initiatieven opgang.

Tabel met projectgerelateerde gegevens Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 7.

Basis gegevens van de projecten				Status en ontwikkelingsfasen								
		MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja/nee/?		Projectfasen					
		Min	Max.				Projecten in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Projecten /Initiatieven in bouwen/of milieuvergunningprocedure(s)		Projecten /Initiatieven waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾	
Gemeente	Projectnaam of locatie	Min	Max.	Ja/nee/?	Prov.	Gem.	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007
Achterhoek		85	125									
Aalten	Het Goor/ Hagenwind	16	20		ja	ja					x	x
Oude IJsselstreek/ Montferland	Netterden	9	12		ja	ja	x	x				
Berkelland/Oost Gelre	Beltrumse Veld	27	33		ja	ja	x	x				
Oost Gelre	De Laarberg	8	24		ja	ja	x	x				
Bronckhorst	Rha	9	18		ja	?	x	x				
Bronckhorst	Bakerwaard	16	18		ja	?	x	x				
Knooppunt Arnhem-Nijmegen		44	62									
Duiven	Lathum	12	12		ja	ja			x	x		
Arnhem	landtong Kleefsche Waard	12	12		ja	ja	x	x				
Nijmegen/Overbetuwe	De Grift/A15	10	20		ja	ja	x			x		
Beuningen	A50/ Maas en Waalweg	10	18		ja	ja	x	x				
Stedendriehoek		14	20									
Zutphen	De Mars	6	6		ja	ja					x	x
Apeldoorn	Ecofactorij	8	14		ja	ja	x			x		
Noordwest-Veluwe		14	14									
Hattem/Oldebroek	Hattemerbroek	14	14		ja	ja	x			x		
De Vallei		4	6									
Ede	ISEV/A30	4	6		ja	ja	x	x				
Rivierenland		49	55									
Culemborg	N320/Rietveld	6	6		ja	ja					x	x
Nederbetuwe	A15/Hoogbroek	8	8		ja	ja					x	x
Buren	A15	8	8		ja	ja			x	x		
Geldermalsen/Tiel	AVRI-terrein	9	15		ja	?	x	x				
Neerijnen	Molenveld	18	18		ja	ja	x	x				
Totaal		210	282		210-282	176-193	138-204	122-174	20	52	34	36

8. Provincie Flevoland

1. Inleiding

In het collegeakkoord 2007 – 2011 is vastgelegd dat Flevoland in 2013 60 % van haar energiegebruik (exclusief transport) duurzaam wil opwekken. Dit kan met name worden gerealiseerd door het huidige opgestelde vermogen windenergie van 600 MW te vergroten naar 1200 MW. Daarnaast zal worden ingezet op bio-energie en energiebesparing in de gebouwde omgeving.

Het verruimen van het aandeel windenergie betekent in de praktijk het actief bijdragen aan de planontwikkeling voor enkele lopende grote windopstellingen, het realiseren van een testveld voor windmolens en het op gang brengen van het opschalen van de bestaande windmolenopstellingen

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Mevr. A. Bliet - de Jong Gedeputeerde Ruimtelijke Ordening en Milieu	
Ambtelijk	Dhr. J. van den Berg	

Alle gemeenten hebben een medewerker die actief het windenergiebeleid verzorgt, contactpersoon is voor initiatiefnemers en participeert in een regulier provinciaal overleg. Voor de belangengroepen en initiatiefnemers worden regelmatig informatieve bijeenkomsten georganiseerd om de beleidsontwikkelingen af te stemmen.

Algemene beleidsontwikkelingen

In het Omgevingsplan 2006 is het nieuwe windenergiebeleid op hoofdlijnen vastgelegd.

Als windrijke provincie wil Flevoland optimaal gebruik maken van milieuvoordelen en economische potenties van opwekking van windenergie zonder de landschappelijke kwaliteiten van de provincie aan te tasten. Naast de lopende projecten in Noordoostpolder (400 MW) en Zeewolde (135 MW), en de plannen voor een testveld in Lelystad wordt ingezet op opschalen en saneren van de bestaande opstellingen. Aan nieuw te plaatsen windmolens wordt alleen medewerking verleend als deze molens tegelijkertijd bestaande windmolens vervangen en met een gebiedsgebonden bijdrage de gebiedsontwikkeling in het plangebied ondersteunen. Groot belang wordt gehecht aan de betekenis van de nieuwe opstellingen voor het landschap. Met veel minder, maar grotere windmolens meer energie opwekken. Op deze manier wordt toegewerkt naar een windenergiepotentieel van 1200 MW met de helft van de bestaande windmolens in Flevoland.

In het kader van de Landelijke Uitwerking Windenergie heeft Flevoland aangeboden om samen met het ministerie van VROM een pilot opschalen windenergie uit te voeren. In ditzelfde kader heeft de provincie Flevoland aangegeven dat het van groot belang is dat de rijksoverheid er voor zorgt dat het draagvlak voor windenergie toeneemt. Onder het motto “windenergie moet gewoon om de klimaatproblemen te keren”. Daarmee wordt de planontwikkeling gesteund en kunnen de voortdurende, op emotie gebaseerde kritische reacties, met zakelijke argumenten worden beantwoord.

Daarnaast is aandacht gevraagd bij de minister voor de problematiek van radar en windmolens en de praktische gevolgen van de thans voorgestelde tenderbenadering in SDE subsidieregeling.

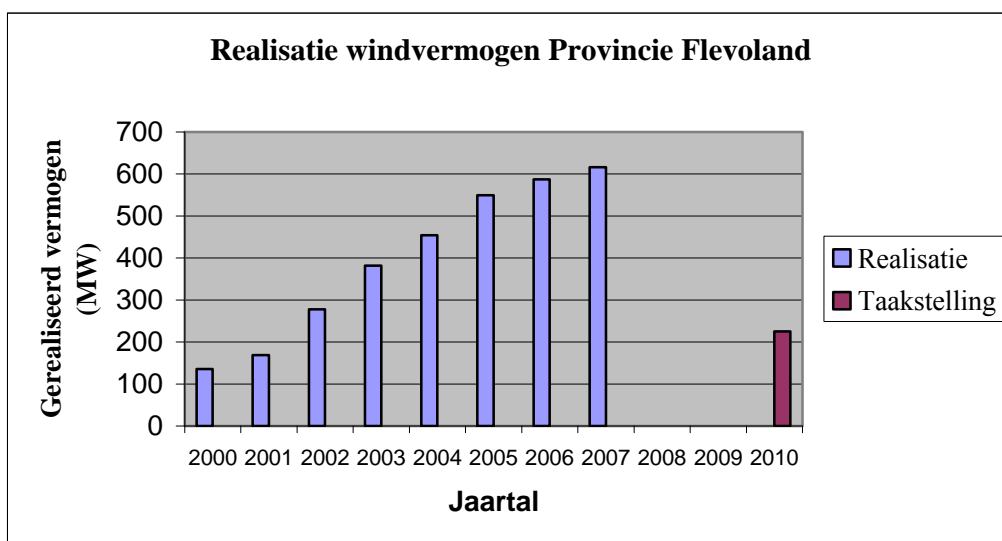
Stand van zaken projecten

Op 31 december 2007 bedroeg het opgestelde windenergievermogen in Flevoland 616 MW.

Actualiteiten en vooruitblik

Voor de uitvoering van het opschalings- en saneringsbeleid windenergie zullen de huidige eigenaren de slag moeten maken van eigenaar van een windmolen naar deelnemer in een windenergieproject. De provincie zal de uitvoering van dit beleid stimuleren. Gedacht wordt aan een pilotproject in het kader van de LUW, samen met de ministeries van VROM en EZ, en het samen met de gemeenten bezien of een ontwikkelingsvisie plaatsing windmolens het opschalingproces bevordert.

Daarnaast zal voor de planontwikkeling van de windparken Noordoostpolder, Zeewolde en het testveld windmolens in Lelystad de nodige ondersteuning ingezet worden.

Tabel met projectgerelateerde gegevens

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 7.

Basis gegevens van de projecten					Status en ontwikkelingsfasen							
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn? Ja/nee/?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee		Projectfasen (aangekruist per project per jaar)					
		Min	Max		Project is in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Projecten / Initiatieven in bouw- en/of milieuvergunningprocedure(s)		Projecten / Initiatieven waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾			
					Prov.	Gem.	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007
Dronten	Verlengen Zeebies-tocht		7	nee	ja	ja						x
Noordoostpolder	RPP Windkoepel	340	400	nee	ja	ja			x	x		
Zeewolde	Sternweg		27	nee	ja	ja			x	x		
Zeewolde	Zuidlob		108	nee	ja	ja			x	x		
Lelystad	opschalen windpark Harrie van den Kroonenberg		pm	nee	ja	ja		x				
Zeewolde	opschalen windpark Eemmeerdiijk		pm	nee	ja	ja		x				
Lelystad	testveld windmolens		36	nee	ja	ja	x			x		
Totaal		340	578			340-578	36	pm	340-571	0	7	

In Flevoland wordt alleen medewerking verleend aan nieuwe opstellingen bij vervanging van bestaande windmolens

9. Provincie Utrecht

Inleiding

In het Plan van Aanpak van de Provincie Utrecht (2002) is aangegeven dat wij een sturende en regisserende rol willen vervullen bij de totstandkoming van de BLOW-taakstelling en de plaatsing van windturbines. Dat betekent dat wij, zo is in het PvA aangegeven, de realisering van een beperkt aantal (grootschalige) opstellingen willen bevorderen, waarbij we een actieve rol zullen spelen in de ondersteuning van gemeenten en bij het volgen van de benodigde planologische procedures.

Na realisering van de BLOW taakstelling van 50 MW zullen wij geen nieuwe taakstellingen op ons nemen.

In het Streekplan, dat Provinciale Staten op 13 december 2004 hebben vastgesteld, zijn een viertal locaties indicatief opgenomen, met een gezamenlijke capaciteit van ca. 48,5 MW. Hiernaast biedt het Streekplan ruimte aan kleinschalige bottom-up initiatieven (zowel kleinschalige locaties en solitaire windmolens), voor zover deze passen in de randvoorwaarden die daarvoor in het Windplan Utrecht zijn opgenomen. De vier in het Streekplan aangewezen locaties bieden, samen met de kleinschalige mogelijkheden, voldoende ruimte voor de realisering van de Utrechtse BLOW-taakstelling.

Deze realisering kan evenwel door politiek-bestuurlijke en maatschappelijke weerstand op gemeentelijk niveau (ondanks provinciale interventies) in het gedrang komen en zal waarschijnlijk niet voor 2010 worden gehaald.

Organisatorische invulling BLOW

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	T/m mei: Dhr. J. Binnenkamp, gedeputeerde voor o.a. Milieu. Daarna Dhr. J.P.A. de Wilde	t/m mei: Dhr. Mr. J.H. Ekkers, gedeputeerde voor o.a. Ruimtelijke Ordening. Daarna Dhr. J. Binnenkamp
Ambtelijk	Mevr. J. Sellink van de Dienst Ruimte en Groen	

Algemene ontwikkelingen

De ten opzichte van het Ontwerp-streekplan, gewijzigde vaststelling van het Streekplan (minder locaties en geen concrete beleidsbeslissingen) heeft ons genoodzaakt een iets andere koers te varen. Het voeren van overleg met de betrokken gemeenten heeft een meer prominente rol ingenomen. In 2005 is met de gemeenten waar een indicatieve aanduiding is opgenomen bestuurlijk overleg geweest, om te sonderen in hoeverre zij bereid zijn om deze locaties te ontwikkelen en daarvoor de benodigde planologische procedures te starten. Ook is ambtelijk een aantal maal contact geweest met gemeenten om te kijken of er mogelijk in samenwerking tot realisatie van de beoogde locaties kan worden gekomen. Het betreft zowel de gemeenten met streekplanlocaties als met gemeenten die niet in het streekplan zijn opgenomen maar waarvan bekend is dat er initiatieven zijn. In 2006 is de procedure voor de streekplanlocatie in de gemeente Loenen opgestart; wij ondersteunen de gemeente hierbij.

Stand van zaken projecten

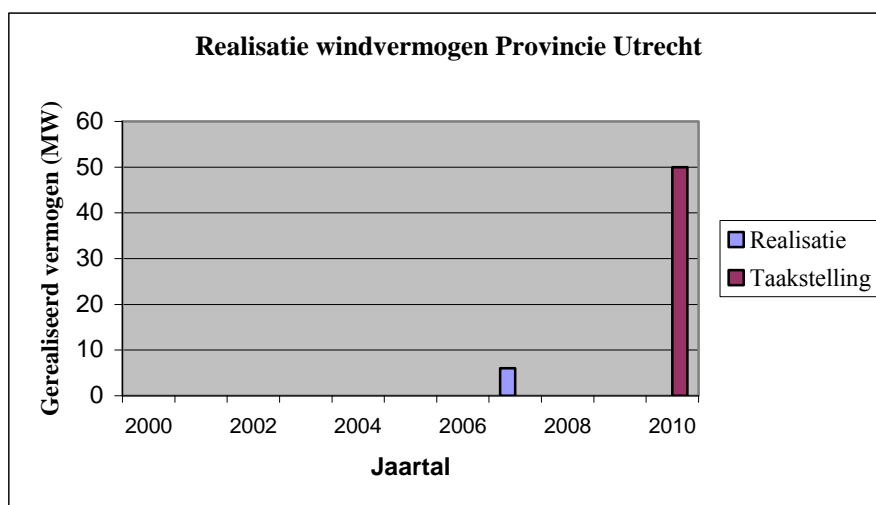
In juni 2007 is het windpark Lopik officieel in gebruik genomen; het eerste windpark in de provincie Utrecht. Er is op dit moment 6 MW aan windenergie gerealiseerd (Lopik), verder zijn voor de locatie in de gemeente Houten (6 MW) alle vergunningen verleend en zijn voor de locaties in Loenen (6 MW), Woerden (10 MW) en Nieuwegein (15 MW) de procedures gestart. De locaties in Loenen en Woerden zijn twee van de vier in het streekplan opgenomen

locaties. Voor de andere twee grootschalige streekplanlocaties zijn nog geen concrete initiatieven ontwikkeld.

Actualiteiten en vooruitblik

Als naast de gerealiseerde MW's (6), ook de MW's waarvoor momenteel de procedures zijn afgerond (6) en de MW's waarvoor de procedures zijn opgestart (31) feitelijk tot ontwikkeling komen, heeft de provincie Utrecht 43 MW (van de taakstelling van 50) gerealiseerd. Daarnaast zijn er nog een aantal mogelijke initiatieven (solitaire windmolens op bedrijventerreinen), deze zijn echter veelal nog onvoldoende concreet. Mogelijk dat hier in 2008 meer duidelijkheid over komt.

Ook in 2008 zullen wij, op verzoek van gemeenten, zo mogelijk de gemeenten actief ondersteun bij het doorlopen van de planologische procedures.

Tabel met projectgerelateerde gegevens

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 7.

Basis gegevens van de projecten					Status en ontwikkelingsfasen							
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn? Ja/nee/?	Project is concreet ¹⁾ en past ²⁾ in provinciaal resp. gemeentelijk beleid. Ja / nee / ?		Projectfasen (aangekruist per project per jaar)					
		Min	Max		Projecten in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Projecten / Initiatieven in best. plan , bouwen/of milieuvergunningprocedure(s)		Projecten / Initiatieven waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾			
					Prov.	Gem.	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007
Abcoude	ARK Baambrugge		15	nee	ja	nee	x	x				
Loenen	A2 Loenen / Breukelen		6	nee	ja	nee			x	x		
Woerden	A12 Woerden Zuidwest		10	nee	ja	nee	x			x		
Houten	ARK Schalkwijk		20	nee	ja	nee	x	x				
Houten	De Meerpaal		6	nee	ja	ja					x	x
Nieuwegein	Het Klooster		15	?	ja	ja			x	x		
Totaal			72				45	35	21	31	6	6

10. Provincie Noord-Holland

Inleiding

Noord-Holland heeft zich ook het afgelopen jaar ingespannen om de in 2005 verhoogde doelstelling van 205 naar 300 MW in 2010 te halen. De windkanskaart is hierbij de basis, waarop staat aangegeven waar windinitiatieven kunnen en onder welke voorwaarden. De provincie coördineert, faciliteert en stimuleert initiatiefnemers en gemeenten om het realiseren van de doelstelling zo soepel mogelijk te laten verlopen. Dit jaar is er 49 MW aan windvermogen geplaatst en staat de teller van Noord-Holland op 277 MW. Het ziet er dus naar uit dat de 300 MW in 2010 zal worden gehaald.

Organisatorische invulling BLOW

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. A. Moens, gedeputeerde Milieu	Mevr. R. Kruisinga
Ambtelijk	Mw. A.P. Volker, sector Milieu	Mevr. J. van der Pluijm, sector Milieu

Algemene ontwikkelingen

Naast de contacten met gemeenten en het veld is er dit jaar veel tijd opgegaan aan het zo goed mogelijk inspelen op landelijke ontwikkelingen zoals Radarverstoring, de opvolging van de MEP en de Landelijke Uitwerking Windenergie. De meeste lopende projecten zijn dit jaar in de initiatieffase gebleven, in afwachting van de nieuwe MEP, radar en actie van gemeenten. Een aantal gemeenten is actief bezig met het voorbereiden van nieuwe windplannen. Zo richt Wieringermeer zich op het opstellen van geheel nieuw beleid, neemt Haarlemmermeer het initiatief voor het oprichten van een flink park en beraden Zijpe en Zaandam zich op hun houding ten opzichte van windenergie voor de komende jaren.

Knelpunten

Naast de bekende knelpunten van wachten op de SDE en het vinden van een oplossing voor Radarverstoring, bleken grondpositie en snelheid van gemeenten bij afhandeling van aanvragen of opstellen van beleid belangrijke beperkende factoren. En natuurlijk de lokale weerstand, die soms tot en met hoger beroep-zaken toe door gaat.

Met name de radar van defensie is een knelpunt van forse omvang. Het gebied waar de hoogtebeperking geldt, een straal van 28 km rondom Den Helder, valt precies over het gebied in Noord-Holland met de grootste mogelijkheden voor windenergie. Omdat onduidelijk is of en op welke termijn er een oplossing zal komen, worden er weinig nieuwe plannen gemaakt.

Stand van zaken projecten

Er zijn zes projecten gerealiseerd die gezamenlijk 49 MW windenergie opleveren: Drie projecten in Amsterdam van samen 44 MW, twee in Zaanstad van samen bijna 5 MW en één in West Friesland die ook bijna 5 MW telt.

Er is één nieuw en behoorlijk bijzonder project in de Haarlemmermeer van ten minste 18 MW. De gemeente heeft besloten om de opstelling van het park compleet bottom-up te organiseren door omwonenden vanaf punt nul bij de realisatie te betrekken en hen mee te laten stemmen in de keuze voor een door hen op te laten stellen plan A, B of C. Dit project wordt mede mogelijk gemaakt met provinciale subsidie en is in samenwerking met SenterNovem.

Het grote project van ten minste 80 MW voor de kust van Medemblik is in beweging, maar loopt niet zo vlot als gehoopt. Als alles nu naar verwachting verloopt, zal volgend jaar de MER worden uitgevoerd.

De overige projecten gaan gewoon door, zich zo goed mogelijk door de bovengenoemde knelpunten door laverend.

Actualiteiten en vooruitblik

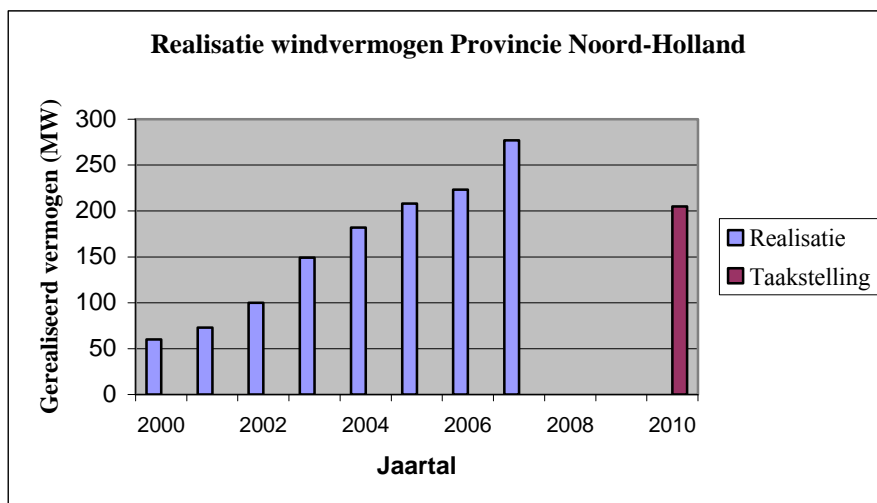
Met het oog op de nationale ambitie van verdubbeling van windenergie op land wordt onderzocht of en met hoeveel MW de huidige doelstelling verder kan worden verhoogd.

Hierbij wordt contact en intensievere samenwerking gezocht met verschillende gemeenten, zal een studie naar mogelijke inpassing in het landschap worden gedaan en zal er actiever aan vastlopende projecten worden getrokken.

Afgelopen jaar is er ambtelijk beleid voor Duurzame Energie – waaronder windenergie – voorbereid. Dit zal naar verwachting komend jaar worden vastgesteld.

De provincie Noord-Holland blijft zich inspannen voor het realiseren van windenergie en zal haar actieve rol blijven vervullen om het windturbinepark bij Medemblik te realiseren.

Daarnaast zullen ook gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden zo goed mogelijk inhoudelijk en financieel worden ondersteund bij het maken van plannen voor windenergie.

Tabel met projectgerelateerde gegevens Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 7

Basis gegevens van de projecten in Noord-Holland					Status en ontwikkelingsfasen							
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past in provinciaal resp. gemeentelijk beleid ²⁾		Projectfasen (aangekruist per project per jaar)					
		Min	Max.		Ja/nee/?	Prov.	Gem.	Projecten in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Proj. / Init. in bouw- en/of milieuvergunningprocedure(s)		Proj. / Init. waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾
							31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007
Alkmaar	Boekelermeer		8	nee	ja	ja			x	x		
Amsterdam	Westpoort (opschaling)		14	nee	ja	ja	x	x				
Amsterdam	IJ-oever / C. Douwes		2	nee	ja	ja	x	x				
Andijk	PWN terrein		2	nee	ja	ja	x	x				
Anna Paulowna	opschaling	10	13	nee	ja	ja			x	x		
Enkhuizen	Leidam (opschaling)		2,5	nee	ja	ja			x	x		
Haarlem	Waarderpolder		4,5	nee	ja	ja			x	x		
Haarlemmermeer	A4/A44	6	14	nee	ja	Ja	x	x				
Haarlemmermeer	Zuiden		18	nee	ja	ja		x				
Heerhugowaard	HAL		6	nee	ja	ja			x	x		
Medemblik	Wieringermeerdijk		80	ja	ja	nee	x	x				
Velsen	Corus		14	nee	ja	ja	x	x				
Wieringermeer	Polder		20	nee	ja	ja		x				
Zaanstad	Westzanerpolder	9	15	nee	Ja	ja	x	x				
Zaanstad	Zaandammerpolder		2	nee	ja	ja	x			x		
Zijpe	NH Kanaal		7,5	nee	ja	ja					x	x
Zijpe	NH Kanaal		5,5	nee	ja	ja			x	x		
Totaal		213	228		213-228	133-148	163	179	39,5	41,5	7,5	7,5

11. Provincie Zuid-Holland

Inleiding

In het coalitieakkoord van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland 2007 met als titel "Duurzaam denken, dynamisch doen" is een duurzaamheids-offensief aangekondigd: Een CO₂-reductie van 20%, een aandeel duurzame energie van 20% en een energiebesparing van 20% (in 2020), realisatie 350 MW windenergie en bij de provinciale organisatie een CO₂ neutrale huishouding en 100% duurzame aanbesteding.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. F.D. van Heijningen, portefeuille Milieu	Mevr A.G.M. van de Vondervoort, portefeuille Samenleving en Zorg
Ambtelijk	Dhr. W.A.L. de Kleijn, Directie Groen Water Milieu	Dhr. A. Bosma Directie Groen Water Milieu □

Algemene ontwikkelingen en vooruitblik

De nog lopende streekplanuitwerking Merwedezone heeft nog steeds geen duidelijkheid gegeven over de werkelijke mogelijkheden.

In streekplanherziening voor de Hoeksche Waard is het beleid uit de (in 2006) gewijzigde Nota Wervel verwerkt. Een gemeente heeft dit beleid echter (nog) niet overgenomen.

Het onderzoek naar locaties langs de A4/A13 bij Den Haag e.o. is afgerond en heeft meer duidelijkheid gegeven over de realiseerbaarheid.

In 2007 is gestart met het polsen van markt en gemeenten over grotere windparken.

In 2008 wordt er een groei van 21 MW verwacht.

Voorts wordt verwacht dat er "near-shore" (2e Maasvlakte) enorme potenties aanwezig zijn.

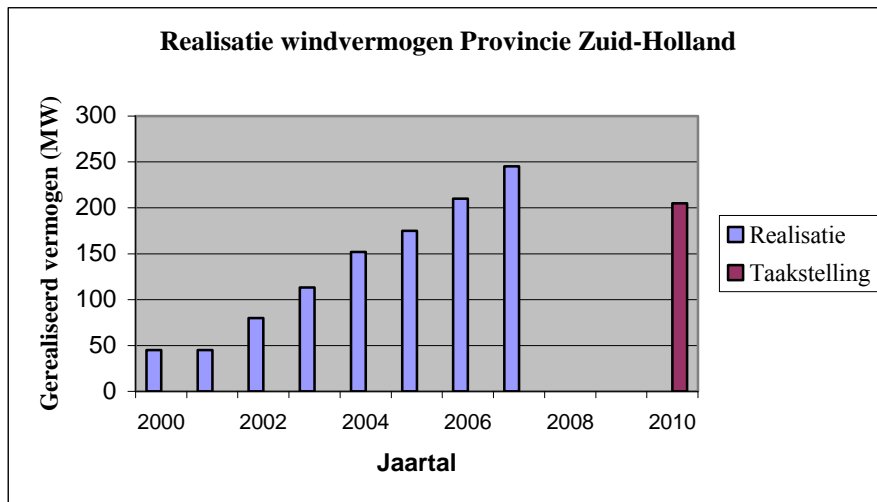
Stand van zaken projecten per 30/11/2007

Zie tabel aan het eind van dit hoofdstuk.

Ontwikkeling windvermogen Provincie Zuid-Holland

Het aantal MW's in de initiatieffase is met name afgenomen vanwege een negatieve opstelling van een gemeentebestuur of -raad. Bij andere projecten (in de initiatieffase) is echter de kans op realisatie toegenomen, hetgeen niet tot uitdrukking in de cijfers komt. Veel projecten blijven echter ook gedurende een aantal jaren in deze initiatieffase hangen! Dit geeft aan dat windenergie een zaak van lange adem is. Samenvattend levert dit het volgende totaalbeeld op:

	Per 31-12-2006	Per ultimo 2007
Initiatieffase	369	273,5
In procedure	22	22,2
Vergunningen verleend	30	3
Gerealiseerd	210	244,9

Voor een toelichting op de voetnoten 1 t/m 4 zie de tabel op pagina 7.

5) Alle locaties staan in provinciale nota Wervel, waarbij r = te realiseren, g = gewenst, s = studielocatie/zoekgebied.

Basis gegevens van de projecten Zuid-Holland						Status en ontwikkelingsfasen									
			MW's		Kan grondpositie een belemmering zijn? 2.	Project is concreet ¹⁾ en past in provinciaal resp. gemeentelijk beleid ²⁾ Ja / nee / ?		- Aanvullende opmerkingen	Projectfasen (aangekruist per project per jaar)						
									Projecten in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Proj. / Init. in bouw- en/of milieuvergunningprocedure(s)		Proj. / Init. waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾		
Gemeente	Nr	Projectnaam of locatie	Min	Max	Ja/ nee/ ?	Prov. 5)	Gem.		31-12-2006	01-12-2007	31-12-2006	01-12-2007	31-12-2006	01-12-2007	
Sassenheim/Rijnsburg/Oegstgeest	2-4	A44	9		?	s/g		verkennend onderzoek afgerond; voortgang stagneert	x	x					
Leiden	7	A4	4		?	g		in bestemmingsplanprocedure			x	x			
Zoeterwoude	8	A4 Papemeer	4		nee	g	ja	gerealiseerd in 2005							
Rijnwoude	9	N11 Spookverlaat	12		nee	g	ja	gerealiseerd in 2007			x			x	
Bodegraven	10	A12 west	3		nee	s	?	wordt uitgewerkt	x	x					
Bodegraven	11	A12	9		nee	r	nee	raad Reeuwijk negatief	x						
Reeuwijk	12	A12 bij Woerden	9		nee	r	nee	raad Reeuwijk negatief	x						
Den Haag	13	A4 Pr. Clausplein	9		nee/?	g		positief principebesluit	x	x					
Den Haag	14-15	A12 / A13 Ypenburg			?/nee	s		A4 voorrang	x	x					
Rijswijk en Schipluiden	16	A4	9		nee/?	s		Rijswijk negatief	x	x					
Zoetermeer/Bleiswijk	18,19	Landsinghage O/Z	3		ja?	g/r		nieuw initiatief	x	x					
Bleiswijk	20	A12	9		?	s		niet kansrijk	x	x					
Zevenhuizen-Moerkap.	21	A12	9		?	s		geen initiatief bekend							
Moordrecht/ Waddinxveen	22	A12/A20	22		nee/?	g	ja	2 turbines Waddinxveen gerealiseerd in 2006, 1 turbine in 2007, 4 ^e turbine komt er aan					x	x	
Westland	23	zoekgebied	9		?	s		geen initiatief bekend							
Delft	24	Schieoevers						geen voorkeur meer							
Pijnacker-Nootdorp	25-26	A13	9		?	g		uitwerking door gemeente	x	x					
Delft	27	stadsrand Zuid	9		nee	s	ja	invliegfunnel Airport Rotterdam							
Maasland	28	A20	9		?	g		geen initiatief bekend							
Rotterdam	29	Nwe Waterweg N	9		?	s		2 ^e tranche, uitwerking i.s.m. regio	x	x					

Basis gegevens van de projecten Zuid-Holland						Status en ontwikkelingsfasen									
			MW's		Kan grondpositie een belemmering zijn? 2.	Project is concreet ¹⁾ en past in provinciaal resp. gemeentelijk beleid ²⁾ Ja / nee / ?		- Aanvullende opmerkingen	Projectfasen (aangekruist per project per jaar)						
			Min	Max		Prov. ⁵⁾	Gem.		Projecten in de Initiatieffase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Proj. / Init. in bouw- en/of milieuvergunningprocedure(s)		Proj. / Init. waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾		
Gemeente	Nr	Projectnaam of locatie	Min	Max	Ja/ nee/ ?	5)			31-12-2006	01-12-2007	31-12-2006	01-12-2007	31-12-2006	01-12-2007	
Rotterdam	30	Zuidwal	12,5	16,5	nee (ja)	r	ja	initiatief om vergunning te voltooiën (2 molens erbij en 1 vervangen)				x			
Rotterdam	31	2° Maasvlakte	45	?	ja	s	?	bestemmingsplan in ontwerpfasen	x	x					
Rotterdam	32	Breekwater/ Dobbelsteen	16		nee	r	ja	11 MW gerealiseerd; 5 MW in ontwikkeling; deze stagneert			x	x			
Rotterdam	33	Landtong	14,9	18?	nee (ja)	r	ja	10 molens gerealiseerd in 2007; initiatief voor 2 extra					x	x	
Rotterdam	34	Nerefco	22,5		nee	r	ja	gerealiseerd in 2002							
Rotterdam	35	Distripark Zee	10		nee	r	ja	1° tranche, afh aansluiting 2° maasvlakte	x	x					
Rotterdam	35b	Windpark Distridam	5		nee	r		opstelling ten noorden van locatie 35 is gerealiseerd					x	x	
Rotterdam	36	Slufter Maasvlakte Zeezijde	13,5		nee	r	ja	1° tranche, gerealiseerd in 2004							
Rotterdam	37	Slufter Maasvlakte Landzijde	12		nee	r	ja	1° tranche, gerealiseerd in 2002							
Rotterdam	38	Hartelkanaal	37		nee	r	ja	25 MW in 2004, 12 in 2006					x		
Maasluis	39	Nwe Waterweg N	9		?	s		2° tranche, uitwerking i.s.m. regio	x	x					
Vlaardingen	40	Nwe Waterweg N	9		?	s		2° tranche, uitwerking i.s.m. regio	x	x					
Schiedam/Vlaardingen	41	tunnelmond	6		?	s		wordt nader bekeken i.s.m. regio	x	x					
Rotterdam	42	Hartelbrug	12		nee	r	ja	1° tranche, gerealiseerd in 2003							
Spijkenisse/Rotterdam	43	Hartelbrug	9		?	g		raad voorshands negatief	x	x					
Ridderkerk	44	A13/A15	9		?	s		1° contact initiatiefnemers	x	x					
Binnenmaas	45	bedrijventerr. Hoeksche Waard	12		?	s		geen initiatief bekend							
Zwijndrecht	46	Kijfhoek	12		?	s		geen initiatief bekend							

Basis gegevens van de projecten Zuid-Holland					Status en ontwikkelingsfasen										
			MW's		Kan grondpositie een belemmering zijn? 2.	Project is concreet ¹⁾ en past in provinciaal resp. gemeentelijk beleid ²⁾ Ja / nee / ?		- Aanvullende opmerkingen	Projectfasen (aangekruist per project per jaar)						
									Projecten in de Initiatieffase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Proj. / Init. in bouw- en/of milieuvergunningprocedure(s)		Proj. / Init. waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾		
Gemeente	Nr	Projectnaam of locatie	Min	Max	Ja/ nee/ ?	Prov. 5)	Gem.		31-12-2006	01-12-2007	31-12-2006	01-12-2007	31-12-2006	01-12-2007	
Alblasserdam-Gorinchem	47-1/9	9 zoeklocaties Merwedezone	42		?/nee	s		wordt uitgewerkt in transformatievisie merwedezone	x	x					
Hellevoetsluis	48-49	Haringvlietdam +	11,5		nee	g/r		bij opschaling/uitbreiding	x	x					
Korendijk	50	Spui	15		?/nee	g	nee	locatie in huidige vorm afgewezen door gemeente	x	x					
Zwijndrecht	51	Oude Maas	6		?	g		beperkt tot westelijke deel	x	x					
Dordrecht	53	Dordtsche Kil	9,2		?/nee	g	ja	vergunning in 2008	x			x			
Strijen	55	Mariapolder	5		nee	r	ja	gerealiseerd in 2002							
Cromstrijen	56-57	Westerpolder +	8,5		nee	r/s	ja	geen opschalingsinitiatief bekend							
Goedereede/Dirksland	58	N215	9		nee/?	?	?	locatie vervalt; Stellendam nu in beeld	x	x					
Middelharnis	59	Pallandtpolder	14		nee	r	ja	opschaling in 2006						x	
Middelharnis	60	Pallandtpolder+	12		nee/?	s		kans op realisatie toegenomen	x	x					
Dirksland	61	Herkingen	8		nee	r	ja	gerealiseerd in 2005							
Middelharnis	62	Battenoord	3,5		nee	r	ja	gerealiseerd voor 2002							
Oostflakkee	63	Battenoord+	6		?	s		geen initiatief bekend							
- Oostflakkee	64	Piet de Wit	21		nee	r	ja	gerealiseerd in 2003; mogelijk uitbreiding							
Oostflakkee	65	Hellegatsplein	9		?	s		initiatiefnemer onderzoekt	x	x					
Alphen	66	N11	9		?	s		initiatief gestart	x	x					
Diversen		solitair e.d.	6			r	ja								
Totaal			628			628	272		366	273,5	28	22,2	30	3	

12. Provincie Zeeland

Inleiding

In 2007 is het beleid voortgezet zoals dat ten behoeve van de taakstelling windenergie al een aantal jaren wordt gevolgd en is door de provincie opnieuw in nauwe samenwerking met de gemeenten verder gewerkt aan de realisatie van windenergie. Zoals in voorgaande jaarverslagen gemeld vindt daartoe overleg en afstemming in het algemeen (met alle gemeenten gelijktijdig) en in bilateraal verband plaats. Het algemeen overleg is bedoeld om door informatie uitwisseling het totale overzicht over de provincie in beeld te krijgen en het bilaterale overleg, om vaak samen met initiatiefnemers concrete projecten van de grond te tillen. De coördinatie van deze processen berust bij de provincie en de uitvoering van de daadwerkelijke procedures bij de gemeenten.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk coördinator	Dhr M. Wiersma o.a. portefeuille energie en klimaatbeleid	Dhr F. Hamelink o.a. portefeuille Natuur en Landschap
Ambtelijk	Dhr L. Engelbert afd. Ruimtelijke Ontwikkeling	

Algemene beleidsontwikkeling

De achterliggende jaren is vooral aan de voorbereiding van een aantal projecten gewerkt. Eind 2007 worden daarvan de vruchten geplukt. Er zijn dan maar liefst 5 windenergieprojecten in aanbouw. Dit zijn het project in de Koegorspolder; 44 MW (gemeente Terneuzen) in de Anna Vosdijkpolder; 15 MW (gemeente Tholen) in de Anna Mariapolder; 14,4 MW (gemeente Reimerswaal) langs de Bernhardweg; 10,8 MW (gemeenten Borsele en Middelburg) en het project Camperwind; 12,5 MW (gemeente Noord Beveland). Daadwerkelijke in bedrijfstelling zal voor een deel pas begin 2008 plaatsvinden maar met de bouw van deze parken maakt de provincie (incl. medio 2007 gebouwde turbines nabij Zeelandbrug; 8 MW) in een keer de sprong van 101 MW eind 2006 naar 206 MW begin 2008. Daarmee is voldaan aan de BLOW taakstelling.

De ontwikkelingen bij de andere projecten waar nog aan gewerkt wordt moeten afgewacht worden maar het ziet er momenteel naar uit dat er in Zeeland op termijn 400 MW aan windenergie gerealiseerd kan worden.

Stand van zaken ontwikkeling projecten

Gerealiseerd en bouw in voorbereiding

De ontwikkelingen ten aanzien van het eind 2007 gerealiseerde vermogen zijn hiervoor beschreven bij het onderdeel algemene beleidsontwikkelingen.

Bij het project OLAZ stortplaats in de gemeente Borsele wacht nog 1 turbine (0,9 MW) op daadwerkelijke bouw. Door procedurele problemen licht deze turbine al een poosje in een loods gereed. Deze zijn opgelost en de bouw kan ieder moment beginnen. Initiatiefnemer wacht momenteel hiermee vanwege het ontbreken van een toezegging voor subsidie.

Plannen in planologische procedure

Gemeente Tholen (34 MW)

Na de bouw van het project Anna Vosdijkpolder zijn er in de gemeente nog 3 projecten met een totaal vermogen van 34 MW (netto; omdat er 7 kleintje voor afgebroken worden) in procedure. De vergunningverlening bevindt zich momenteel in de eindfase en wordt naar verwachting be-

gin 2008 afgerond. Bezwaar en beroepsprocedures worden met name verwacht tegen het project bij Stavenisse en het project in de Willempolder.

Gemeente Schouwen-Duiveland (7,2 MW)

Het bestemmingsplan voor 4 turbines op het eiland Roggenplaat is in procedure. Na verwijdering van de bestaande turbines wordt 7,2 MW bijgedragen aan de doelstelling.

Gemeente Veere (9 MW)

Een procedure art 19 wordt momenteel voor deze turbines gevoerd. Verlening bouwvergunning zal vermoedelijk eind 2007 plaatsvinden.

Procedure in voorbereiding

Gemeente Veere

Bij de planvoorbereiding van het project fase 3 op de stormvloedkering bleek er van de zijde van de natuurorganisaties bezwaar tegen de beoogde locaties voor 4 turbines van 3 MW. In gezamenlijk overleg is het project daarna nog eens op zijn (on)mogelijkheden bekeken waarbij ook getracht is in te spelen op de ontwikkelingen van met name de 5 MW turbines. Dit heeft geleid tot een planaanpassing waarbij ingezet wordt op een project van negen 5 MW turbines. Aan de planvoorbereiding wordt momenteel door de gezamenlijke werkgroep bestaande uit Rijkswaterstaat, Provincie, Gemeente Veere en initiatiefnemers gewerkt.

Gemeente Reimerswaal

De mogelijkheden voor opschaling van het huidige plan bij de Kreekraksluizen worden door de exploitant onderzocht. Verder heeft de gemeenteraad van Reimerswaal aangegeven dat aansluitend aan dit park ten zuiden van de A58 een dubbele lijnopstelling langs het Schelde Rijnkanaal geplaatst mag worden. De gezamenlijke planvoorbereiding voor beide initiatieven wordt inmiddels voorbereid. Daarbij is duidelijk geworden dat het park hinder zal veroorzaken voor de radar op de vliegbasis Woensdrecht. Door de provincie Zeeland en Delta NV (een van de initiatiefnemers) is opdracht gegeven aan TNO om onderzoek te doen naar een oplossing. Het ziet er naar uit dat deze er ook is maar afronding van de studie wordt pas medio 2008 verwacht.

Gemeente Borsele en Vlissingen

Door betrokken gemeenten is in gezamenlijk overleg met provincie en havenschap een bestemmingsplan voor de plaatsing van windturbines in het Sloegebied opgesteld. Deze bestemmingsplannen zullen binnenkort vastgesteld worden.

Gemeente Schouwen Duiveland

Door de gemeenteraad is aangegeven dat men in principe positief is over de plaatsing van windturbines nabij de Zeelandbrug (Gouweveerse Zeedijk). Dit project kan als markeringslocatie in samenhang gezien worden met de plannen van de gemeente Noord Beveland tot opschaling van de turbines aan de zuidzijde van de Zeelandbrug. De landschappelijke inpassing van de turbines is onderzocht en naar verwachting zal hiervoor begin 2008 een procedure gestart kunnen worden. Momenteel worden de geluidseffecten van dit project op het natuurgebied Oosterschelde onderzocht.

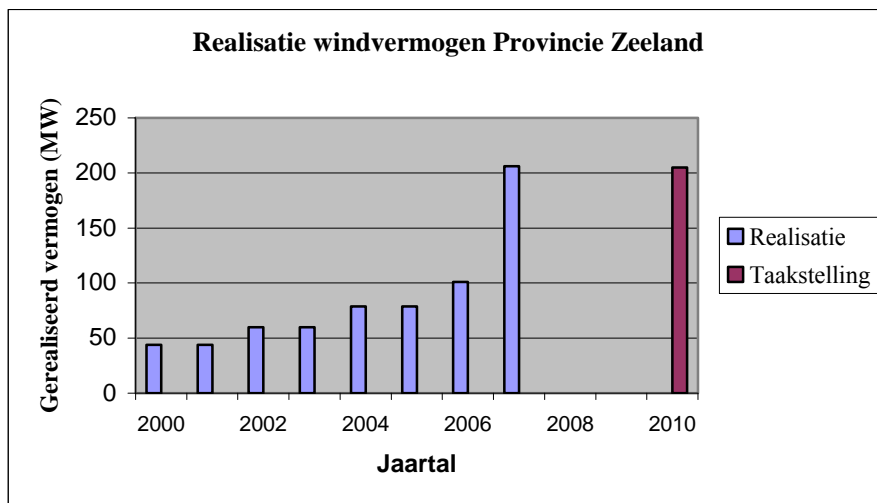
Gemeente Sluis

Op het Technopark in Schoondijke is in samenwerking tussen de gemeente, provincie, Delta, Zeeuwind en Geenlab/Eneco een proeflocatie voor het testen van kleine windturbines ingericht. Het parkje is op 7 november officieel geopend. Op dat moment waren er daadwerkelijk 10 kleine turbines opgesteld. Plaatsing van een 11e zal kort daarna plaatsvinden. De bedoeling is

om meer duidelijkheid te verkrijgen over de opbrengst van deze turbines, de duurzaamheid, netwerkeffecten en de landschappelijke en planologische aspecten.

Actualiteiten en vooruitblik

Zoals hiervoor gemeld blijkt uit de stand van zaken dat de BLOW taakstelling begin 2008 daadwerkelijk is gerealiseerd. De provincie zelf heeft in haar milieubeleidsplan haar taakstelling op 250 MW gesteld. Wanneer de besluitvorming over de projecten die nog in de pijplijn zitten positief uitpakt mag verwacht worden dat dit vermogen in Zeeland gerealiseerd kan worden en dat zelfs op een opgesteld vermogen van 400 MW aangekoerst wordt.

13. Provincie Noord-Brabant

Inleiding

De provincie Noord-Brabant voert sinds enkele jaren windenergiebeleid op basis van de Uitvoeringsnota windenergie Noord-Brabant 2003-2006, 'Brabant voor de wind'. Deze nota geeft een eenduidig toetsings- en beoordelingskader voor zowel het bevoegde gezag als voor marktpartijen, maatschappelijke organisaties als ook voor burgers.

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het windenergiebeleid. In vijf van de zes Noord-Brabantse regio's wordt in regionaal verband samengewerkt. De fase waarin elke gemeenten zich bevindt is verschillend.

In 2007 is er geen extra vermogen gerealiseerd in Noord-Brabant. Dit betekent dat er op 31 december 2007 volgens het CBS 38 MW in Noord-Brabant staat opgesteld.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Mevr. A. Moons, portefeuille Economie en Duurzaamheid	
Ambtelijk	Dhr. E. de Zoeten	

Windenergie is een van de peilers in het beleid voor het verduurzamen van de energiehuishouding. In juni 2006 is door Provinciale Staten een intensivering van het duurzame energiebeleid vastgesteld. Daarin staat het beleidsvoornemen om in Noord-Brabant te streven naar de realisatie van 2 tot 3 grote windparken (20 à 30 turbines van 3 – 5 MW per park). Dit vermogen is in principe aanvullend aan de oorspronkelijke BLOW-doelstelling van 115 MW in 2010.

De provincie Noord-Brabant financierde ook in 2007 de regionale energiecoördinatoren voor 50%. De gemeenten dragen de kosten van de andere 50%. In de regio's en de gemeenten biedt dat een belangrijk kader voor de uitvoering. De provinciale en landelijke organisaties steunen de regionale en lokale medewerkers met inhoudelijke en procesmatige kennis.

Binnen de interne directies Ruimtelijke ordening en handhaving, Ecologie, Sociale en culturele ontwikkeling en Economie & mobiliteit, zijn contactpersonen aanwezig.

Algemene beleidsontwikkelingen

We signaleren een aantal ontwikkelingen dat van invloed is op de realisatie van windenergie. De verwachting is nog steeds dat het vermogen in 2010 zal uitkomen tussen 107 en 125 MW. Doelstelling voor Brabant in het kader van BLOW is 115 MW.

Barrières

Veiligheid

Voor het project Moerdijk is er nog steeds een kink in de kabel. Door onduidelijkheid over de eisen uit het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI) heeft de gemeente de mogelijkheid om turbines op te richten voorlopig geschrapt uit een herzien bestemmingsplan.

Daarnaast is de mogelijke radarverstoring door plaatsing van windturbines nog steeds een majeur obstakel bij de realisatie van windturbineparken. In de regio West-Brabant geldt dit in ieder geval voor locaties in Woensdrecht en Roosendaal. Ook Halderberge en Etten Leur zullen hier mogelijkwijze mee geconfronteerd worden.

In Oost-Brabant hebben initiatieven in Veghel, Sint Oedenrode, Gemert Bakel en Deurne te maken met deze problematiek. Ontwikkelingen rond deze problematiek zijn besproken dit jaar besproken met SenterNovem, het Ministerie van Defensie en TNO. De provincie Noord-Brabant volgt deze ontwikkelingen met grote aandacht.

Stand van zaken ontwikkeling projecten

In 2007 is verder gekoerst op de al ingeslagen weg. Hieronder volgt per regio een korte toelichting.

Regio West-Brabant

In totaal zijn vijf gemeentelijke beleidsnota's met zoekgebieden vastgesteld, met een maximaal vermogen van 94 MW. Voor een project van 30 MW (Etten Leur) is een MER opgesteld. Thans staat in West-Brabant 33 MW windenergievermogen opgesteld

Milieu & Afval Regio Breda (MARB)

De locaties in de gemeente Oosterhout (totaal circa 15 MW) is concreet uitgewerkt en gekoppeld aan marktpartijen. In Oosterhout is de ruimtelijke procedure afgerond. In Drimmelen maken het college en de gemeenteraad een nieuwe overweging over locaties.

De planologische procedures voor het plaatsen van nog eens twee turbines in Breda loopt nog. Thans staat in MARB 7,35 MW aan windenergievermogen opgesteld.

Regio Midden-Brabant

In de regio Midden-Brabant zijn vijf locaties via een aspectenstudie nader onderzocht.

Drie potentiële locaties zijn door de regio als samenhangend initiatief opgepakt. Het samenwerkingsverband heeft een notitie opgesteld waar de afzonderlijke gemeenten zich over uitspreken. Los van de gemeente Tilburg heeft alleen de gemeente Goirle een locatie serieus in overweging.

Voor de gemeentegrens(en)regiogrens(-)overschrijdende locatie in Oisterwijk en Oirschot zijn de ruimtelijke procedures nog niet gestart.

Er zijn nog geen windturbines geplaatst in deze regio.

Regio Den Bosch

In de regio 's-Hertogenbosch heeft een aantal gemeenten op individuele basis een windscan uit laten voeren. Daaruit blijkt dat er beperkt mogelijkheden voor windenergie aanwezig zijn. De gemeente Den Bosch heeft voor 1 concrete locatie (2 MW) de ruimtelijke procedure afgerond. Voor de realisatie zijn marktpartijen benaderd.

Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE)

In 2005 zijn de eerste activiteiten gestart om het regionale plan van aanpak windenergie uit te voeren. Dit jaar is er alleen in de gemeente Reusel De Mierden vordering gemaakt. In de regio speelt ook de radarproblematiek rond Volkel. De regio heeft nog geen windturbines.

Regio Noordoost-Brabant

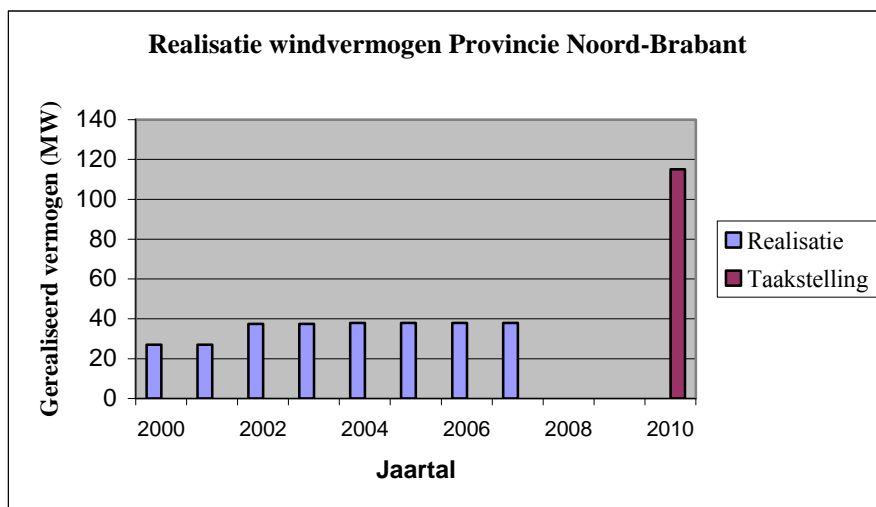
In de regio Noordoost Brabant is verder gewerkt aan de uitvoering van het lokale windenergiebeleid. Het merendeel van de huidige initiatieven kampt met problemen als gevolg van de radarverstoring of bouwhoogten rond vliegvelden. Er zijn nog geen windturbines in deze regio geplaatst.

In totaal zijn er in Noord-Brabant plannen voor meer dan 185,2 MW. In tabel 1-1 zijn alleen de concrete plannen opgenomen.

Actualiteiten en vooruitblik

In 2007 is een eerste aanzet gemaakt voor het opstellen van een nieuw windenergiebeleid. Momenteel wordt gekeken naar de gewenste koers. In het licht van de rijksdoelstelling voor wind op land wordt gekeken naar de mogelijke bijdrage van Noord-Brabant. Daarbij zijn verschillende varianten op tafel gelegd. Het werken met concentratiegebieden en vides (analoog aan het advies van de Rijksbouwmeester voor het landschap) is daarbij een richting die serieus wordt bestudeerd. Welke consequenties dat zou moeten hebben voor lopende initiatieven in potentieel toekomstige vides is nog niet duidelijk. In de loop van het voorjaar 2008 zou een en ander helder moeten zijn.

In de laatste maanden is in Brabant een tendens waarneembaar dat projectontwikkelaars weer actief met locaties aan de slag gaan. Soms nieuwe locaties soms locaties die in de ijskast hebben gestaan.

Tabel met projectgerelateerde gegevens

Basis gegevens van de projecten Noord-Brabant					Status en ontwikkelingsfasen							
		MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past in provinciaal resp. gemeentelijk beleid ²⁾ Ja / nee / ?		Projectfasen (aangekruist per project per jaar)					
		Min	Max.				Project is in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Proj. / Init. in bouw- en/of milieuvergunningprocedure(s)		Proj. / Init. waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾	
Gemeente	Projectnaam of locatie			Ja/nee/?	Prov.	Gem.	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007
Halderberge	St. Antoinedijk		10	nee	ja	ja			x	x		
Woensdrecht	Kabeljauwbeek		15	nee	ja	ja	x	x				
Oosterhout	Weststad (meest noordelijk), op industrieterrein		20	nee	ja	ja	x					x
Moerdijk	Industrieterrein Moerdijk (fase 2 en 3)		30	nee	ja	ja	x	x				
Breda	Hazeldonk		6	ja	ja	nee						
Oisterwijk / Oirschot	Locatie A58-Oost op grens met gemeente Oirschot-Oisterwijk		15	nee	ja	ja	x	x				
Etten Leur	Noordelijk buitengebied		25	nee	ja	ja		x				
Sint Oedenrode	Veerse heide		10	nee	ja	ja	x	x				
Veghel	A50 / de Dubbelen		9	nee	ja	ja	x	x				
Moerdijk	Sabinapolder		9	nee	ja	ja	x			x		
Breda	Kroeten (langs A16)		1,7	nee	ja	ja			x	x		
Den Bosch	Treurenburg		2	nee	ja	ja					x	x
Reusel – De Mierden	Laarakkerdijk		32,5	nee	ja	nee		x				
Totaal			185,2		185,2	146,7	68	136,5	11,7	20,7	2	22

Voor een toelichting op de voetnoten **1 t/m 4** zie de tabel op pagina 7.

14. Provincie Limburg

Inleiding

De taakstelling van Limburg is 30 MW. Realisatie van de taakstelling verloopt projectmatig, waarbij een positieve opstelling van de gemeente een voorwaarde is voor actieve bemoeienis door de Provincie.

Het nieuwe college van Gedeputeerde Staten heeft in de uitwerking van het collegeakkoord (Programma Bereikbaar en Duurzaam Limburg) doelstellingen opgenomen over duurzame energie. De BLOW-taakstelling wordt overgenomen (continuïteit), maar de Provincie steekt in op een pragmatische aanpak:

- afronden regionale plaatsingsvisies Parkstad en Midden-Limburg (alleen aanwijzen zoeklocaties);
- actualiseren kaartbeelden;
- faciliteren van concrete initiatieven.

Organisatorische invulling

	Coördinator	Plaatsvervanger
Bestuurlijk	Dhr. B. Kersten, gedeputeerde van milieu en duurzaamheid	
Ambtelijk	Mevr. K. Collombon, beleidsmedewerker energie en duurzame ontwikkeling	

Contacten met gemeenten als ook de andere betrokken partijen verlopen projectmatig waarbij zowel bestuurlijke als ambtelijke lijnen bestaan.

Algemene ontwikkelingen

De gemeenteraadsverkiezingen hebben lichte verschuivingen gegeven in de interesse of prioritering van windenergie. Dit leidt in aantal gemeenten tot nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van duurzame energie, waaronder windenergie.

Voor het overige zijn de actuele landelijke ontwikkelingen rond de SDE en de concrete invulling hiervan bepalend voor de bereidheid van initiatiefnemers om in Limburgse windprojecten te investeren.

Stand van zaken projecten

Venray

In Venray zijn drie potentiële locaties uit het provinciale onderzoek gekomen die voldoen aan de criteria voor plaatsing zoals opgesteld door de regionale werkgroep. Er is weerstand vanuit de omgeving waardoor de gemeente verder onderzoek moet doen naar de ruimtelijke en maatschappelijke inpasbaarheid van windenergie in Venray. De gemeente wenst de positie van windenergie te plaatsen in een bredere gemeentelijke visie over duurzame energie, waarin ook andere duurzame energie bronnen worden beschouwd. Deze visie is nog niet gereed. Alle opties staan nog open, maar ten aanzien van windenergie spelen de draagvlakproblemen een grote rol.

Horst aan de Maas

In de gemeente Horst is belangstelling voor de ontwikkeling van een windpark nabij de Witveldweg. De ontwikkeling daarvan zal moeten passen in een gebiedsvisie die de gemeente

voor dit gebied heeft opgesteld. In deze gebiedsvisie zijn de windmolens niet opgenomen. De kans is daarom klein dat het project doorgang kan vinden. Besluitvorming in de Raad vindt eind dit jaar plaats.

Venlo

De gemeenteraad van Venlo heeft op 31 januari 2007 een motie aangenomen waarin het college van B&W wordt gevraagd om binnen het plangebied van Klavertje 4 de mogelijkheden te onderzoeken voor toepassing van windenergie met aanvullende functie: enkele windturbines als "Landmarks" om de begrenzing van Greenport te symboliseren.

In het kader van de besluitvorming over de aan te leggen duurzame energievoorziening voor Trade Port Noord en Greenpark (onderdeel van Greenport) zal een haalbaarheidsonderzoek naar de plaatsing van enkele windturbines nabij Trade Port Noord worden verricht. Op basis daarvan kan daarna besluitvorming plaatsvinden.

Roggel en Neer

In de gemeente Roggel en Neer is de art. 19 procedure voor windpark Neer daags na het stopzetten van de MEP-subsidie gestart. Het verzoek voor het afgeven van een verklaring van geen bezwaar is eind 2006 bij de Provincie ingediend en op 21 maart 2007 heeft de Provincie vrijstelling verleend. De bouwvergunning procedure is opgestart.

Sittard-Geleen

Het project Holtum wordt in opdracht van het college momenteel nader uitgewerkt. Het college van B&W heeft ingestemd met de ontwikkeling van 4 turbines. Dialoog met betrokken partijen wordt opgestart.

Brunssum

Ongeveer 6 jaar geleden is een aanvraag bouwvergunning ingediend voor het plaatsen van een 4-tal windmolens op het Hendrikterrein (Oostflank). Nog voor de opstart van de noodzakelijke vrijstellingsprocedure ex artikel 19 lid 1 WRO werd bekend dat een of meerdere windmolens waren gelegen in zogenaamde straalpaden (ten behoeve van het luchtvaartverkeer). Een van de windmolens was bovendien gelegen nabij het Afnorthterrein op het Hendrikterrein en Defensie vreesde daarom voor de veiligheid. Aangezien een en ander op korte termijn niet kon worden opgelost is de vrijstellingsprocedure verder niet opgestart.

Op dit moment verricht de gemeente in samenwerking met provincie en Parkstad een studie naar de herontwikkelingsmogelijkheden van de Oostflank. De eerste ideeën met betrekking tot de invulling van dit gebied laten weinig ruimte voor het plaatsen van windmolens op de eerder beoogde locatie. Een alternatieve locatie is (vooralsnog) niet voorhanden. Uiteraard zullen de mogelijkheden en onmogelijkheden tot het plaatsen van windmolens in Brunssum nog nader worden bekeken.

Kerkrade

In Kerkrade zijn in de zomer 2006 twee turbines gerealiseerd en in gebruik genomen met een totaal opgesteld vermogen van 5 MW. Het huidige college heeft aangegeven dat het wat betreft windenergie niet meer verder gaat.

Maastricht

Het college van de gemeente Maastricht heeft, op basis van de quickscan Windenergie in Maastricht en een globale technische- en financiële haalbaarheidsstudie van twee ontwikkelaars, twee potentiële locaties voor windenergie aangewezen. Het betreft de locaties Beatrixhaven (industrieterrein) en Lanakerveld (bedrijventerrein). Het college heeft ook ingestemd met

het uitvoeren van een draagvlakonderzoek ten aanzien van deze 2 concrete locaties. Na een positief besluit over het draagvlakonderzoek zal een landschapsstudie worden uitgevoerd. De resultaten van deze studie zullen stapsgewijs ter besluitvorming aan het college worden voorgelegd. Indien de resultaten van het draagvlakonderzoek en de landschapsstudie positief zijn, kan de procedure voor een bestemmingsplanwijziging worden opgestart.

Nuth en Heerlen

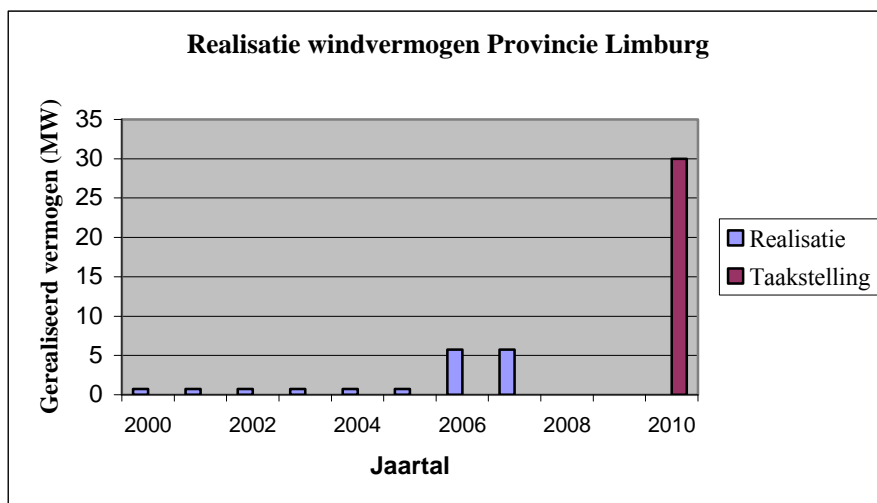
Ook in Nuth is er belangstelling voor het realiseren van een klein windpark op een lokaal industrieterrein. Gemeente Nuth bereidt dit ambtelijk voor. Medio 2008 wordt finale besluitvorming verwacht.

De gemeente Heerlen is bezig met de afronding van een kaderstellende beleidsnota voor windenergie met als doel besluitvorming door de gemeenteraad eind dit jaar. Deze beleidsnota moet duidelijkheid bieden over de mogelijkheden en randvoorwaarden van op te starten initiatieven op het gebied van zowel grote als kleine windturbines.

De ontwikkelingen in Nuth en Heerlen hebben nog niet geleid tot concrete initiatieven, dat is de reden waarom deze projecten nog niet zijn opgenomen in het schema.

Actualiteiten en vooruitblik

De Provincie Limburg zal zich blijven inspannen de taakstelling voor 2010 te realiseren. De uitkomsten van een nieuwe SDE-regeling zullen op de inspanning van invloed zijn. Indien de nieuwe regeling grote onzekerheden voor windenergie in Limburg introduceert zullen marktpartijen het laten afweten.

Tabel met projectgerelateerde gegevens. Voor een toelichting op de voetnoten **1 t/m 4** zie de tabel op pagina 7.

Basis gegevens van de projecten in Limburg					Status en ontwikkelingsfasen							
Gemeente	Projectnaam of locatie	MW's		Kan de grondpositie een belemmering zijn?	Project is concreet ¹⁾ en past in provinciaal resp. gemeentelijk beleid ²⁾		Projectfasen (aangekruist per project per jaar)					
		Min	Max.		Ja/nee/?	Prov.	Gem.	Projecten in de Initiatiefase ³⁾ die nog niet in procedure zijn		Proj. / Init. in bouw- en/of milieuvergunning of art. 19 procedure(s)		Proj. / Init. waarvoor alle vergunningen zijn verleend ⁴⁾
							31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2007
Venray	Vredepeel, Vredepeel	10,5	14	Nee	Ja		X	X				
Venray	De Kempkensberg, Ysselsteyn Noord	6	8	Nee	Ja		X	X				
Venray	De Kuluut, Ysselsteyn Oost	9	12	Nee	Ja		X	X				
Horst aan de Maas	Witveldweg	8	15	?	Ja		X	X				
Venlo, Sevenum, Maasbree, Horst	Trade Port	10	13	?	Ja		X	X				
Roggel en Neer	Windpark Neer	10	10	Nee	Ja	Ja	X			X (art.19)		
Sittard-Geleen	Holtum-Noord	6	8	Nee		Ja	X	X				
Brunssum	Kranenpool, IT Hendrik	8	8	Nee	Ja	Ja	X	X				
Maastricht	Beatrixhaven/Lanakerveld	20	39	Nee	ja	ja	X	X				
Totaal		87,5	127			44-65	67,5-107	77,5-117	0	10	0	0

Gerealiseerd in 2006: Kerkrade 5MW

15. Verslag Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Organisatorisch

Tot maart 2006 was mevrouw Hafkamp, wethouder van de gemeente Leeuwarden, de vertegenwoordiger van de VNG in de Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie (LSOW). De VNG besloot echter geen bestuurlijke vertegenwoordiger meer af te vaardigen naar het LSOW, omdat de VNG alleen bestuurlijke vertegenwoordigers levert als het Rijk dit in een overleg ook doet. Daarom is een nieuwe ambtelijke klimaatvertegenwoordiger gekozen: Rein Boersma, hoofd Duurzaamheid van de Gemeente Nijmegen.

De heer J. Remmers was tot medio 2007 de VNG-vertegenwoordiger in de ambtelijke kerngroep BLOW; hij is vanaf 1 augustus vervangen door de Mw. M. de Jonge en Mw. R. Helder.

Activiteiten

In het kader van het BLOW-convenant heeft de VNG een inspanningsverplichting om 'windenergie' bij de achterban bekend te maken. Dit gebeurt via nieuwsbrieven en VNG-net. De VNG neemt een belangrijke positie in bij de communicatie naar gemeenten.

Op 12 november heeft de VNG met het rijk het klimaatakkoord gesloten. Vergroten van het aandeel duurzame energie neemt hierin een belangrijke plaats in. Gemeenten en het Rijk streven naar vergroting van het aandeel duurzame energie naar 20% in 2020. Dit betekent bijvoorbeeld maatregelen om een verdubbeling van windenergie op land in 2011 te realiseren, om andere vormen van duurzame energie te stimuleren en de instelling van de subsidieregeling Duurzame Energieproductie. Rijk en gemeenten zullen samen de ambities, belemmeringen en acties voor plaatsing van windturbines in kaart brengen in een nationaal uitvoeringsprogramma windenergie. Ten behoeve hiervan participeert de VNG in het landelijk overleg over het nationaal plan van aanpak windenergie.